FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT P. LÉGER

fremsat den 6. december 2001 [1]

Indhold

I — Relevante fællesskabsbestemmelser ..... I - 8466

II — Sagens faktiske omstændigheder ..... I - 8467

III — Retsforhandlingerne ved Retten ..... I - 8469

IV — Den appellerede dom ..... I - 8469

V — Appellen ..... I - 8472

A — Anbringenderne vedrørende lånene fra SNCI og Belfin ..... I - 8473

1. Det første anbringende: tilsidesættelse af begrundelsespligten ..... I - 8473

a) Appellantens argumenter ..... I - 8473

b) Vurdering ..... I - 8474

i) Det første tilfælde: anbringendet om tilsidesættelse af EKSF-statuttens artikel 30 og 46 ..... I - 8475

ii) Det andet tilfælde: anbringendet om en retlig fejl ..... I - 8476

2. Det andet anbringende: tilsidesættelse af EKSF-statuttens artikel 30 og 46 I - 8479

a) Appellantens argumenter ..... I - 8479

b) Vurdering ..... I - 8479

B — De specifikke anbringender vedrørende lånene fra SNCI ..... I - 8482

1. Det første anbringende: tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet ..... I - 8483

a) Appellantens argumenter ..... I - 8483

b) Vurdering ..... I - 8483

2. Det andet anbringende: tilsidesættelse af begrundelsespligten ..... I - 8488

1 — Originalsprog: fransk.

C — De specifikke anbringender vedrørende lånene fra Belfin ..... I - 8488
1. Det første anbringende: forkert gengivelse af beviser ..... I - 8488
a) Belfin's argumenter ..... I - 8488
b) Vurdering ..... I - 8489
2. Det andet anbringende: tilsidesættelse af EKSF-statuttens artikel 30 og 46 I - 8493
a) Parternes argumenter ..... I - 8493
b) Vurdering ..... I - 8493
VI — Realitetsbehandling af tvisten efter ophævelsen ..... I - 8495
VII —Sagens realitet ..... I - 8495
A — Det første anbringende: tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 15 ..... I - 8496
B — Det andet anbringende: tilsidesættelse af beslutningerne af 1982 og 1985 .. I - 8496
C — Det tredje anbringende: tilsidesættelse af støttekodeksens artikel 6 ..... I - 8498
D — Det fjerde anbringende: åbenbart urigtigt skøn og tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 4, litra c), og støttekodeksens artikel 1, stk. 2 ..... I - 8500
VIII—Sagens omkostninger ..... I - 8504
IX — Forslag til afgørelse ..... I - 8505

1. I 1996 vedtog de belgiske myndigheder en række finansielle foranstaltninger til fordel for jern- og stålvirksomheden Forges de Clabecq SA (herefter »Forges de Clabecq«). Ved en beslutning af 18. december 1996[2] fastslog Kommissionen, at de omtvistede foranstaltninger udgjorde statsstøtte, der var uforenelig med fællesmarkedet, og pålagde Belgien at kræve den uretmæssigt udbetalte støtte tilbagebetalt.

2. Denne beslutning har været genstand for flere annullationssøgsmål ved De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans[3].

2 — Beslutning 97/271/EKSF, EKSF-stål — Forges de Clabecq, EFT 1997 L 106, s. 30 (herefter »den omtvistede beslutning«).

3 — I alt fire søgsmål blev anlagt sag ved Retten i Første Instans. Den første sag blev rejst af Fédération générale des travailleurs de Belgique, Centrale professionnelle des métallurgistes du Brabant (CMB) og af Syndicat des employés techniciens et cadres du Brabant-wallon (SETCA). Den blev slettet ved kendelse afsagt af Rettens præsident af 6.3.1997, sag T-2/97, CMB og SETCA mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, efter at den var blevet hævet af sagsøgerne. Den anden sag, der var anlagt af to tillidsmænd i Forges de Clabecq, blev afvist ved kendelse af 29.9.1997, sag T-4/97, D'Orazio og Hublau mod Kommissionen, Sml. II, s. 1505. Den tredje sag blev anlagt af regionen Vallonien ved Domstolen, som erklærede sig inkompetent og henviste sagen til Retten ved kendelse af 21.3.1997, sag C-95/97, regionen Vallonien mod Kommissionen, Sml. I, s. 1787. Retten afviste dernæst sagen ved kendelse af 29.9.1997, sag T-70/97, regionen Vallonien mod Kommissionen, Sml. II, s. 1513. Endelig blev den fjerde sag anlagt af Forges de Clabecq, støttet af Kongeriget Belgien, regionen Vallonien og Société wallone pour la sidérurgie SA (SWS). Kommissionen blev frifundet ved den dom afsagt af Retten i Første Instans, som er genstand for nærværende appel.

Kongeriget Belgien har nu nedlagt påstand om ophævelse af Rettens dom af 25. marts 1999[4], for så vidt som Forges de Clabecq ikke fik medhold i sit søgsmål.

I — Relevante fællesskabsbestemmelser

3. EKSF-traktaten forbyder principielt statsstøtte til jern- og stålindustrien. I henhold til traktatens artikel 4, litra c), er tilskud eller anden støtte ydet af staterne eller særlige byrder pålagt af dem, i hvilken som helst form dette sker, uforenelige med fællesmarkedet for kul og stål og derfor forbudt på de i traktaten angivne betingelser.

4. EKSF-traktatens artikel 95, stk. 1, bestemmer:

»I alle de tilfælde, som ikke omhandles i denne traktat, og hvor en beslutning eller en henstilling fra Kommissionen forekommer nødvendig for inden for rammerne af det fælles marked for kul og stål og i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 5 at virkeliggøre et af Fællesskabets mål, således som de nærmere er angivet i artiklerne 2, 3 og 4, kan sådan beslutning træffes eller sådan henstilling vedtages efter samstemmende og enstemmig udtalelse fra Rådet og efter høring af Det Rådgivende Udvalg.«

5. Kommissionen lagde ovenstående bestemmelser i EKSF-traktatens artikel 95 til grund, da den fra slutningen af 1980'erne for at imødekomme de krav, som strukturomlægningen inden for jern- og stålindustrien rejste, indførte fællesskabsstøtteregler, hvorefter der kunne ydes statsstøtte til jern- og stålindustrien i et begrænset antal tilfælde. De fællesskabsregler for støtte til jern- og stålindustrien, der var gældende i det tidsrum, som er relevant for nærværende sag, blev indført ved Kommissionens beslutning nr. 3855/91/EKSF af 27. november 1991 om fællesskabsregler for støtte til jern- og stålindustrien[5] (»femte kodeks for støtte til jern- og stålindustrien«).

6. Ifølge kodeksens artikel 1, stk. 1, »kan støtte til jern- og stålindustrien, der finansieres af en medlemsstat, af lokale forvaltninger eller ved hjælp af statsmidler under enhver form [...] kun betragtes som fællesskabsstøtte og dermed som forenelig med fællesmarkedets tilfredsstillende funktion, hvis den opfylder bestemmelserne i artikel 2-5«[6].

4 — Sag T-37/97, Forges de Clabecq mod Kommissionen, Sml. II, s. 859, (herefter »den appellerede dom«).

5 — EFT L 362, s. 57 (herefter »kodeksen« eller »støttekodeksen«).

6 — Efter støttekodeksens artikel 2-5 kan det anses for foreneligt med det fælles marked at yde støtte til forskning og udvikling, miljøbeskyttelse, definitiv indstilling af produktionen samt visse former for regionalstøtte.

7. På det proceduremæssige plan bestemmer kodeksens artikel 6, stk. 2, at Kommissionen underrettes så betids, at den kan fremsætte sine bemærkninger hertil, om alle finansielle interventioner, som af medlemsstaterne, lokale forvaltninger eller organer, der anvender statsmidler i dette øjemed, påtænkes gennemført til fordel for jern- og stålvirksomheder. I henhold til kodeksens artikel 6, stk. 4, kan den pågældende medlemsstat kun iværksætte de påtænkte foranstaltninger med Kommissionens godkendelse.

II — Sagens faktiske omstændigheder

8. Den 25. juni 1996 gav de belgiske myndigheder i henhold til kodeksens artikel 6, stk. 2, Kommissionen meddelelse om en rekonstruktionsplan, som havde til formål at gøre det muligt for Forges de Clabecq at fortsætte sin virksomhed. Planen omfattede en række foranstaltninger, bl.a. en kapitaltilførsel på 1,5 mia. BEF og en omlægning af virksomhedens gæld. Kun den sidstnævnte er anfægtet under denne sag.

9. Forges de Clabecqs gæld hidrørte fra flere lån, der var ydet af to belgiske selskaber, Société nationale de crédit à l'industrie (herefter »SNCI«) og Compagnie belge pour le financement de l'industrie SA (herefter »Belfin«).

10. I første halvdel af 1980'erne havde SNCI ydet Forges de Clabecq fire lån [7]. Det første lån beløb sig til 1,5 mia. BEF og bestod af to successive rater: en første rate på 820 mio. BEF og en anden på 680 mio. BEF. Det andet lån beløb sig til 850 mio. BEF. Det tredje lån beløb sig til 1,5 mia. BEF, og det fjerde lån, der blev ydet i 1985, udgjorde 650 mio. BEF.

11. Ved to beslutninger af 16. december 1982 og 31. juli 1985 [8] godkendte Kommissionen på visse betingelser en del af disse SNCI-lån.

12. Belfin ydede ligeledes Forges de Clabecq en række lån [9] af midler lånt i kreditinstitutter, nemlig et første lån på 300 mio. BEF i 1991 [10] og et andet lån på 200 mio. BEF i 1994 [11].

7 — Også benævnt »SNCI-lån« eller »SNCI-kreditter«.

8 — Disse beslutninger er ikke offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*. De er gengivet i bilag 12 og 15 til det interventionsindlæg, som Kongeriget Belgien indgav til Retten i sag T-37/97 (herefter »interventionsindlægget«).

9 — Også benævnt »Belfin-lån« eller »Belfin-kreditter«.

10 — Dette lån ophævede og erstattede to tidligere lån fra 1988 og 1989.

11 — Dette lån ophævede og erstattede et tidligere lån fra 1987.

13. Ved skrivelse af 5. juli 1996 anmodede Kommissionen de belgiske myndigheder om at oplyse, om der var blevet truffet andre finansielle foranstaltninger end de anmeldte. Den anførte nærmere, at anmeldelsen ikke havde indeholdt oplysninger om, på hvilke betingelser Forges de Clabecqs gæld var blevet omlagt.

14. De belgiske myndigheder svarede Kommissionen ved skrivelse af 23. juli 1996. Skrivelsen var bilagt dokumenter, hvoraf fremgik, at der var indgået en principaftale med SNCI og Belfin om forlængelse af fristen for tilbagebetaling af lånene med tre år.

15. I en meddelelse i henhold til støttekodeksens artikel 6, stk. 4, som blev offentliggjort den 11. oktober 1996 [12], tilstillede Kommissionen den belgiske regering en åbningsskrivelse og opfordrede den og alle andre berørte parter til at fremsætte deres bemærkninger. Kongeriget Belgien besvarede denne åbningsskrivelse ved en skrivelse af 23. oktober 1996.

16. Den 18. december 1996 vedtog Kommissionen den omtvistede beslutning. Den anførte heri, at samtlige de foranstaltninger, som Belgien havde truffet til fordel for Forges de Clabecq [13], udgjorde statsstøtte, som var uforenelig med fællesmarkedet.

17. Hvad angår omlægningen af virksomhedens gæld fastslog Kommissionen, at SNCI- og Belfin-lånene var omfattet af statsgarantier. Disse garantier udgjorde ifølge Kommissionen statsstøtte, som skulle have været anmeldt i henhold til kodeksens artikel 6, stk. 2. Kommissionen anførte endvidere, at forlængelsen af statsgarantien med yderligere tre år udgjorde en forhøjelse af den støtte, der var omfattet af garantien. Den fastslog, at »[g]arantierne for lånene fra Belfin og SNCI og deres forlængelse til de udskudte forfaldsdatoer udgør statsstøtte«, og at denne »støtte er [...] ulovlig, fordi den er ydet uden forudgående tilladelse [...]« [14].

18. Kommissionen pålagde følgelig de belgiske myndigheder at ophæve samtlige finansielle interventionsforanstaltninger og kræve den uretmæssigt udbetalte støtte tilbagebetalt.

19. Den 19. december, dvs. dagen efter vedtagelsen af den omtvistede beslutning,

12 — Meddelelse 96/C 301/03, EFT C 301, s. 4.

13 — En kapitaltilførsel på 1,5 mia. BEF, eftergivelse af gæld til et beløb af 802,3 mio. BEF, foreløbige lån på i alt 700 mio. BEF og omlægningen af Forges de Clabecqs gæld.

14 — Punkt V i den omtvistede beslutning, under overskriften »Gældsomlægningen«, sidste afsnit.

indgav Forges de Clabecqs bestyrelse konkursbegæring for virksomheden ved Tribunal de commerce de Nivelles (Belgien).

III — Retsforhandlingerne ved Retten

20. Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 25. februar 1997 anlagde Forges de Clabecq sag med påstand om annullation af den omtvistede beslutning. Kongeriget Belgien intervenerede til støtte for sagsøgerens påstande [15].

21. Den belgiske regering fremførte en særlig argumentation til anfægtelse af Kommissionens vurdering, hvorefter »[g]arantierne for lånene fra Belfin og SNCI og deres forlængelse til de udskudte forfaldsdatoer udgør [ulovlig] statsstøtte« [16].

22. Kongeriget Belgien har fremført fire annullationsanbringender, nemlig 1) tilsidesættelse af begrundelsespligten, 2) tilsidesættelse af Kommissionens beslutninger af 16. december 1982 og af 31. juli 1985, 3) tilsidesættelse af støttekodeksens artikel 6, og 4) åbenbart urigtigt skøn og tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 4, litra c).

IV — Den appellerede dom

23. Med sit første anbringende gjorde Kongeriget Belgien gældende, at den omtvistede beslutning ikke var tilstrækkeligt begrundet i henhold til EKSF-traktatens artikel 15 [17]. Det fremhævede [18], at Kommissionen havde underkendt »lånene fra SNCI og Belfin« uden nærmere at angive, hvilke lån det præcist drejede sig om. Det var derfor ikke muligt at forstå rækkevidden af beslutningens konklusion, hvorefter »Belgien skal ophæve den [...] nævnte støtte og kræve den tilbagebetalt [...]«.

24. Retten forkastede det første anbringende med den begrundelse, at

»110 [...] den belgiske regering [kan] [...] ikke gøre gældende, at den ikke

15 — Rettens kendelse af 31.10.1997, sag T-37/97, Forges de Clabecq mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser.

16 — Punkt V i den omtvistede beslutning, under overskriften »Gældsomlægningen«, sidste afsnit.

17 — EKSF-traktatens artikel 15, stk. 1, bestemmer, at »Kommissionens beslutninger, henstillinger og udtalelser skal begrundes og henvise til de udtalelser, som skal indhentes«.

18 — Den appellerede doms præmis 104.

kunne vide, hvilke lån der var tale om. Det fremgår klart af den omtvistede beslutning, at denne vedrører samtlige garantier for samtlige lån fra SNCI og Belfin.«

25. Det andet annullationsanbringende vedrørte statsgarantierne for SNCI-lånene [19].

Kongeriget Belgien understregede, at de statsgarantier, som anfægtes i den omtvistede beslutning, vedrørte dels en rate på 680 mio. BEF af det første SNCI-lån, dels det fjerde SNCI-lån på 650 mio. BEF.

Kongerige Belgien anførte, at statsgarantien for det første SNCI-lån — inklusive den anden rate på 680 mio. BEF — udtrykkeligt var blevet godkendt ved Kommissionens beslutning af 16. december 1982 (herefter »1982-beslutningen«). Statsgarantien for det fjerde SNCI-lån på 650 mio. BEF var ligeledes blevet godkendt ved beslutning af 31. juli 1985 (herefter »1985-beslutningen«).

Under disse omstændigheder kunne Kommissionen ikke, uden at tilsidesætte sine tidligere beslutninger, tage de pågældende foranstaltninger op til revision på baggrund af den nugældende støttekodeks og herved erklære dem ulovlige og kræve støtten tilbagebetalt. Den belgiske regering understregede, at den havde overholdt de betingelser, som Kommissionen i 1982 og 1985 stillede for at godkende foranstaltningerne.

26. Retten forkastede dette andet anbringende af følgende grunde:

»97 Ifølge fast retspraksis skal retssikkerhedsprincippet sikre forudsigelighed i forbindelse med de situationer og retsforhold, der henhører under fællesskabsretten [...] I den forbindelse er det væsentligt, at Fællesskabets institutioner overholder princippet om, at der ikke må ændres i en retsakt, der er vedtaget af dem, og som påvirker den retlige og faktiske stilling hos de retssubjekter, der er berørt deraf, hvorfor sådanne retsakter kun kan ændres under overholdelse af de gældende kompetence- og procedureregler [...].

98 En tilsidesættelse af dette princip kan dog ikke påberåbes, hvis det retssubjekt, hvis retlige og materielle situation er blevet berørt af den pågældende retsakt, ikke selv har overholdt de heri fastsatte betingelser [...].

99 I det foreliggende tilfælde må det konstateres, at ingen af de statslige

19 — Den appellerede doms præmis 84-86.

garantier for lånene fra SNCI og Belfin i 1996 længere var omfattet af den godkendelse, som Kommissionen meddelte i sine beslutninger af 1982 og 1985. I årene efter udstedelsen af disse beslutninger foretog de belgiske myndigheder nemlig en række væsentlige ændringer i tilbagebetalingsbetingelserne for lånene, som var særdeles fordelagtige for sagsøgeren. F.eks. fremgår det af den belgiske regerings forklaringer herom (punkt 12 i dens interventionsindlæg), at den belgiske stat havde afskrevet 198 mio. BEF af kreditten på 680 mio. BEF og havde forlænget tilbagebetalingsfristerne for en række SNCI-lån og de dertil knyttede statslige garantier med flere år.

100 Disse ændringer blev ikke meddelt Kommissionen og kan ikke anses for forenelige med de betingelser, som 1982- og 1985-godkendelserne var undergivet. I 1982-beslutningen havde Kommissionen meddelt den belgiske regering, at godkendelsen af den anmeldte foranstaltning var afhængig af, at sagsøgeren ophørte med at søge sine problemer løst gennem økonomisk bistand fra staten. De ændringer, som de belgiske myndigheder senere gennemførte i den godkendte foranstaltning, udgjorde en klar tilsidesættelse af denne betingelse. I 1985-beslutningen understregede Kommissionen, at de godkendte støtteforanstaltninger skulle være gennemført inden den 31. december 1985. Dette udelukkede, at der senere kunne foretages væsentlige ændringer til fordel for sagsøgeren i det godkendte lånearrangement. Under alle omstændigheder kan Kommissionens godkendelse af statslige støtteforanstaltninger kun omfatte foranstaltningerne, således som de er meddelt, og ikke anses for at have virkning ud over det tidsrum, som oprindelig er fastsat for deres gennemførelse.«

27. Det tredje annullationsanbringende vedrørte tilsidesættelse af støttekodeksens artikel 6[20].

Kongeriget Belgien påpegede, at Kommissionen i den omtvistede beslutning havde fastslået, at forlængelsen med tre år af de statsgarantier, der var knyttet til lånene fra SNCI og Belfin, udgjorde en ulovlig støtte, fordi den var ydet uden forudgående tilladelse fra Kommissionen. Belgien fandt, at denne vurdering var fejlagtig, eftersom den omtvistede forlængelse var blevet behørigt meddelt Kommissionen den 25. juni 1996 og aldrig var blevet iværksat, i overensstemmelse med kodeksens artikel 6, stk. 2 og 4.

28. Retten tog ikke stilling til dette anbringende.

20 — Interventionsindlægget, punkt 30-32.

29. Med sit fjerde anbringende [21] hævdede Kongeriget Belgien, at Kommissionen havde anlagt et åbenbart urigtigt skøn, da den fandt, at Belfin-lånene var omfattet af statsgaranti. Den belgiske regering bemærkede herved, at det kun var de *lån, som Belfin optog* i bankerne, der var omfattet af en sådan garanti, ikke *Belfin's lån til* de modtagende virksomheder.

30. Retten forkastede dette fjerde anbringende med følgende begrundelse:

»70 Med hensyn til lånene fra SNCI og Belfin bemærkes indledningsvis, at det ikke er selve lånene, som Kommissionen har betegnet som støtte, men den statsgaranti, som de var omfattet af. Endvidere bemærkes, at den belgiske regerings argument, hvorefter lånene fra Belfin ikke var statsgaranterede, modsiges af en skrivelse af 25. juni 1996 fra Belfin til [Clabecq], som var bilagt skrivelsen af 23. juli 1996 fra [Société wallonne pour la sidérurgie SA (SWS)] til Kommissionen, ifølge hvilken principaftalen om en forlængelse med tre år af tilbagebetalingsfristen for de kreditter, som Belfin havde ydet [Forges de Clabecq], var betinget af, at »staten (statslig kredit) giver sit samtykke til en udvidelse af garantien til også at omfatte den forlængede tilbagebetalingsfrist«. Det kan derfor ikke med føje bestrides, at garantierne var statslige.«

31. Retten fastslog, at de anbringender, der var fremført af Forges de Clabecq og de øvrige intervenienter, var ugrundede. Den frifandt derfor Kommissionen i det hele.

V — Appellen

32. Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 26. juni 1999 har Kongeriget Belgien iværksat nærværende appel. Ved kendelse af 24. januar 2000 [22] meddeltes Belfin tilladelse til at intervenere til støtte for sagsøgerens påstande. De to parter har nedlagt påstand om ophævelse af den appellerede dom og annullation af den omtvistede beslutning.

33. Til støtte for deres påstande har de fremført seks annullationsanbringender. To anbringender vedrører både SNCI- og Belfin-lånene (punkt A), to anbringender vedrører specifikt SNCI-lånene (punkt B) og to andre anbringender vedrører specifikt Belfin-lånene (punkt C).

21 — Den appellerede doms præmis 51 og 52.

22 — Kendelsen i sagen Belgien mod Kommissionen (sag C-197/99, ikke trykt i Samling af Afgørelser).

A — *Anbringenderne vedrørende lånene fra SNCI og Belfin*

1. Det første anbringende: tilsidesættelse af begrundelsespligten

a) Appellantens argumenter

34. Kongeriget Belgien har inden for rammerne af sit første annullationsanbringende rejst indsigelse mod præmis 70 og 110 i den appellerede dom. Det har fremført følgende argumenter[23]:

»4 Det fremgår af det ovenanførte, at [...] [Retten] ikke [har] identificeret de SNCI- og Belfin-lån, som Kommissionen hentyder til, og navnlig ikke de relevante SNCI-lån, selv om appellanten udtrykkeligt havde kritiseret [den omtvistede] afgørelses manglende begrundelse (jf. punkt 21 i interventionsindlægget).

Retten har i lighed med Kommissionen henvist til disse lån som »SNCI- og Belfin-lånene« uden at præcisere, hvilke lån det drejer sig om. Denne identificering er imidlertid nødvendig, idet der, som Retten selv bemærkede, er bevilget flere lån til Forges de Clabecq [...].

5 I mangel af en fyldestgørende begrundelse i den [omtvistede] beslutning har appellanten anført, at de lån, det drejer sig om, for så vidt angår SNCI-lånene, er den anden rate på 680 [mio. BEF] af den første investeringskredit på 1 500 [mio. BEF] og den sidste investeringskredit på 650 [mio. BEF]. Hvad angår Belfin-lånene har appellanten udledt, at det drejer sig om to lån, det ene på 300 [mio. BEF] og det andet på 200 [mio. BEF].

6 Det påhvilede Retten at tage stilling til den manglende identificering af de lån, som Kommissionen hentydede til. Rettens konstatering af Kommissionens påståede tilstrækkelige identificering af disse lån støttes ikke af en fyldestgørende begrundelse i dommen.

Dommen er følgelig behæftet med en begrundelsesmangel«.

23 — Appelskriftet.

b) Vurdering

35. Kongeriget Belgiens argumentation er efter min mening usammenhængende og tvetydig. Det er vanskeligt at fastslå, om den henviser til den begrundelsespligt, der påhviler Retten, eller den begrundelsespligt, der påhviler Kommissionen.

36. På den ene side henviser den belgiske regering til manglende eller utilstrækkelig begrundelse for den appellerede dom. Den har gjort gældende, at »dommen er mangelfuldt begrundet« [24], fordi »Retten [...] ikke har identificeret de SNCI- og Belfin-lån, som Kommissionen hentyder til« [25].

37. På den anden side har den belgiske regering også rejst indsigelse mod Rettens konklusion, hvorefter den omtvistede beslutning er tilstrækkeligt begrundet. Den har understreget, at »Rettens konstatering af Kommissionens påstået tilstrækkelige identificering af disse lån ikke støttes af en fyldestgørende begrundelse i dommen« [26].

38. Kongeriget Belgien har således undladt at sondre mellem to særskilte annullationsanbringender [27].

39. Det første anbringende vedrører det formelle krav om begrundelse. Det gøres heri gældende, at den appellerede dom er mangelfuldt eller utilstrækkeligt begrundet, hvilket i det foreliggende tilfælde udgør en tilsidesættelse af artikel 30 og 46 i EKSF-statutten for Domstolen [28]. Artikel 30 i EKSF-statutten — der finder anvendelse på Retten i medfør af nævnte statuts artikel 46 — foreskriver, at »[d]omme skal begrundes« [29].

40. Det andet anbringende vedrører derimod spørgsmålet om lovligheden af den appellerede doms indhold. Anbringendet er baseret på, at der foreligger en retlig fejl, og tager sigte på, at Domstolen skal fastslå, at Retten har fejlfortolket rækkevidden af den begrundelsespligt, der påhviler Kommissionen [30]. I det foreliggende tilfælde har Kongeriget Belgien gjort gældende, at Retten har begået en retlig fejl ved at konstatere, at begrundelsen for den omtvistede beslutning med hensyn til identificeringen af SNCI- og Belfin-lånene var i overensstemmelse med kravene i EKSF-traktatens artikel 15.

41. Eftersom det ikke er muligt præcist at bestemme genstanden for det anbringende, som Kongeriget Belgien har påberåbt sig, skal jeg successivt undersøge de to ovennævnte situationer.

24 — Appelskriftet, punkt 6.

25 — A.st., punkt 4.

26 — A.st., punkt 6.

27 — Jf. analogt dom af 2.4.1998, sag C-367/95, Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, Sml. I, s. 1719, præmis 65-72.

28 — Herefter »EKSF-statutten«.

29 — Vedrørende begrundelsespligten i henhold til artikel 33 i EF-statutten for Domstolen, jf. dom af 29.5.1997, sag C-153/96 P, De Rijk mod Kommissionen, Sml. I, s. 2901, præmis 35-38.

30 — Jf. dom af 20.2.1997, sag C-166/95 P, Kommissionen mod Daffix, Sml. I, s. 983, præmis 27-38, af 20.11.1997, sag C-188/96 P, Kommissionen mod V, Sml. I, s. 6561, præmis 26-30, og af 3.5.2001, forenede sager C-76/98 P og C-77/98 P, Ajinomoto og NutraSweet mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 3223, præmis 48-51.

i) Det første tilfælde: anbringendet om tilsidesættelse af EKSF-statuttens artikel 30 og 46

42. I det første tilfælde har Kongeriget Belgien gjort gældende, at den appellerede dom er mangelfuldt begrundet, eftersom Retten ikke har identificeret de SNCI- og Belfin-lån, der henvises til i den omtvistede beslutning.

43. Begrundelsen i den appellerede dom er rent faktisk meget kort på dette punkt. Retten har alene anført, at »den belgiske regering ikke kan gøre gældende, at den ikke kunne vide, hvilke lån der var tale om. Det fremgår klart af den omtvistede beslutning, at denne vedrører samtlige garantier for samtlige lån fra SNCI og Belfin« [31].

44. I modsætning til Kongeriget Belgien mener jeg ikke, at Retten kan kritiseres for ikke at have identificeret de SNCI- og Belfin-lån, der er omhandlet i den omtvistede beslutning.

45. Jeg henleder herved opmærksomheden på, at Retten i præmis 8 i den appellerede dom har beskrevet SNCI-lånene således:

»I første halvdel af 1980'erne blev der udarbejdet en rekonstruktionsplan for [Forges de Clabecq], som inden for planens rammer blev ydet en række investeringskreditter. [...] Den første kredit beløb sig til 1,5 mia. BEF, den anden til 850 mio. BEF og den tredje til 1,5 mia. BEF. Den fjerde og sidste kredit blev ydet i 1985 og udgjorde 650 mio. BEF. Sådanne [...] kreditter benævnes almindeligvis »SNCI-lån« (låneaftaler indgået med Société nationale du crédit à l'industrie).«

46. I præmis 9 i den appellerede dom har Retten desuden beskrevet lånene fra Belfin således:

»Compagnie belge pour le financement de l'industrie (herefter »Belfin«) [...] ydede ligeledes [Forges de Clabecq] en række lån af midler lånt i kreditinstitutter, nemlig to lån på henholdsvis 104 mio. BEF i 1988 og 196 mio. BEF i 1989, som blev erstattet af en kredit på 300 mio. BEF i 1991, og en kredit på 200 mio. BEF i 1994, som erstattede et lån ydet i 1987.«

31 — Den appellerede doms præmis 110.

47. Heraf følger, at den appellerede dom gør det muligt at identificere de SNCI- og Belfin-lån, som der henvises til i den omtvistede beslutning. Retten fastslog, at Kommissionen havde underkendt de statsgarantier, der var knyttet til fire SNCI-lån [32], og de garantier, som er knyttet til to Belfin-lån — nemlig lånet på 300 mio. BEF [33] og lånet på 200 mio. BEF [34].

48. Under disse omstændigheder mener jeg, at Retten har opfyldt det begrundelseskrav, der påhviler den i henhold til EKSF-statuttens artikel 30 og 46. Det første anbringende, for så vidt det vedrører tilsidesættelse af disse bestemmelser, må derfor forkastes.

ii) Det andet tilfælde: anbringendet om en retlig fejl

49. I det andet tilfælde finder Kongeriget Belgien, at Retten har begået en retlig fejl ved at fastslå, at den omtvistede beslutnings begrundelse opfyldte kravene i EKSF-traktatens artikel 15. Ifølge Kongeriget Belgien har Retten ikke med føje kunnet fastslå, at den omtvistede beslutning var tilstrækkeligt begrundet med hensyn til identificeringen af SNCI- og Belfin-lånene.

50. Jeg bemærker herved, at spørgsmålet om begrundelsespligtens rækkevidde er et retsspørgsmål, som kan gøres til genstand for Domstolens prøvelse i en appelsag [35]. Et anbringende om fejlvurdering af denne forpligtelses rækkevidde kan realitetsbehandles, selv om det nødvendigvis forudsætter, at der tages hensyn til de omstændigheder, som Retten har lagt til grund for sin konklusion [36].

51. Hvad angår den begrundelse, som kræves i henhold til EF-traktatens artikel 190 (nu artikel 253 EF), har Domstolen opstillet følgende principper [37].

52. Begrundelsen skal tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de

32 — Nemlig det første lån på 1,5 mia. BEF, det andet lån på 850 mio. BEF, det tredje lån på 1,5 mia. BEF og det fjerde lån på 650 mio. BEF.

33 — Som ophævede og erstattede de tidligere lån på henholdsvis 104 mio. BEF og 196 mio. BEF.

34 — Som ophævede og erstattede det tidligere lån fra 1987.

35 — Dom i sagen Kommissionen mod Daffix , præmis 19-39, og i sagen Ajinomoto og NutraSweet mod Rådet og Kommissionen, nævnt i fodnote 30, præmis 48.

36 — Dom i sagen Kommissionen mod V, nævnt i fodnote 30, præmis 24.

37 — Dom af 13.3.1985, forenede sager 296/82 og 318/82, Nederlandene og Leeuwarder Papierwarenfabriek mod Kommissionen, Sml. s. 809, præmis 19, af 14.2.1990, sag C-350/88, Delacre m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 395, præmis 15 og 16, dom i sagen Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, nævnt i fodnote 27, præmis 63, og dom af 30.3.2000, sag C-265/97 P, VBA mod Florimex m.fl., Sml. I, s. 2061, præmis 93.

berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at den kompetente ret kan udøve sin prøvelsesret. Det nærmere indhold af begrundelseskravet skal fastlægges i lyset af navnlig indholdet af den pågældende retsakt, karakteren af de anførte grunde samt den interesse, som retsaktens adressater samt andre, der er berørt af retsakten, kan have i begrundelsen. Det kræves ikke, at begrundelsen angiver alle de forskellige relevante faktiske og retlige momenter, da spørgsmålet, om en retsakts begrundelse opfylder kravene efter traktatens artikel 190, ikke blot skal vurderes i forhold til ordlyden, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder på det pågældende område.

53. Ifølge retspraksis [38] gælder de samme principper for den begrundelsespligt, der påhviler Kommissionen i henhold til EKSF-traktatens artikel 15.

54. I dette tilfælde identificerer den omtvistede beslutning ikke udtrykkeligt de SNCI- og Belfin-lån, for hvilke den tilknyttede statsgaranti kritiseres. Kommissionen har i denne beslutning blot anført, at garantierne for lånene fra SNCI og Belfin og deres forlængelse udgør ulovlig støtte, uden at præcisere, hvilke lån den hentydede til.

55. I modsætning til den belgiske regering mener jeg imidlertid ikke, at denne omstændighed kan indebære, at den omtvistede beslutning er mangelfuldt begrundet.

56. Ifølge den ovennævnte retspraksis skal begrundelsen for en retsakt vurderes i forhold til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder på det pågældende område. Når det drejer sig om statsstøtte, har Domstolen således præciseret, at der skal tages hensyn til Kommissionens eventuelle tidligere beslutninger og indholdet i den meddelelse, hvorved denne indledte undersøgelsesproceduren [39].

57. I det foreliggende tilfælde identificerer beslutningen om at indlede undersøgelsesproceduren imidlertid netop de underkendte SNCI- og Belfin-lån. I sin meddelelse 96/C 301/03 i henhold til kodeksens artikel 6, stk. 4 [40] understregede Kommissionen, at den havde anmodet de belgiske myndigheder om forskellige præciseringer vedrørende betingelserne for omlægning af Forges de Clabecqs gæld og anførte følgende:

»De belgiske myndigheder har i deres svar af 26. juli 1996 [...] oplyst, at [...] for lånene fra SNCI (680 mio. BEF) og fra Belfin (heraf et på 200 mio. BEF) er alle forfalds-

38 — Jf. bl.a. dom af 19.9.1985, forenede sager 172/83 og 226/83, Hoogovens Groep mod Kommissionen, Sml. s. 2831, præmis 24, samt Rettens dom af 24.9.1996, sag T-57/91, NALOO mod Kommissionen, Sml. II, s. 1019, præmis 298-300, og af 24.10.1997, sag T-243/94, British Steel mod Kommissionen, Sml. II, s. 1887, præmis 160.

39 — Dom af 29.2.1996, sag C-56/93, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 723, præmis 87.

40 — Nævnt i fodnote 12, stk. 4.

tider blevet udskudt tre år, og rentesatserne er blevet nedsat.«

58. I beslutningen om at indlede proceduren angives således to lån fra SNCI som de omtvistede lån — et lån på 680 mio. BEF og et lån på 650 mio. BEF — samt lånene fra Belfin — bl.a. et lån på 200 mio. BEF.

59. Hermed gengav Kommissionen de oplysninger, som var indeholdt i de dokumenter, som de belgiske myndigheder havde bilagt deres skrivelse af 23. juli 1996[41]. Blandt disse dokumenter fandtes en skrivelse af 25. juni 1996 fra Belfin til Forges de Clabecq[42], et tillæg undertegnet af Belfin og Forges de Clabecq den 3. maj 1996[43] samt en skrivelse af 23. maj 1996 fra den belgiske finansminister til SNCI[44].

I det første dokument var det angivet, at Belfin havde bevilget Forges de Clabecq to lån. Det andet dokument indeholdt oplysninger om beløbet på en af disse to lån, nemlig 200 mio. BEF. Af det tredje dokument fremgik det, at SNCI havde bevilget Forges de Clabecq to lån, nemlig et lån på 680 mio. BEF og et andet på 650 mio. BEF.

60. Heraf følger, at den omtvistede beslutning, set i den sammenhæng, den indgår i, og på baggrund af beslutningen om at indlede undersøgelsesproceduren, gør det muligt at identificerede de lån fra SNCI og Belfin, som det drejede sig om. Kommissionen underkendte de statsgarantier, der var knyttet til den anden rate af det første SNCI-lån (680 mio. BEF), det fjerde SNCI-lån (650 mio. BEF) samt de to Belfin-lån (300 mio. BEF og 200 mio. BEF).

61. De argumenter, der er fremført af Kongeriget Belgien, bekræfter i øvrigt, at den omtvistede beslutning var tilstrækkeligt begrundet på dette punkt. Det fremgår nemlig af appellen[45], at de belgiske myndigheder har identificeret de lån, som Kommissionen henviste til, korrekt.

62. Under disse omstændigheder har Retten ikke begået en retlig fejl, da den fandt, at begrundelsen for den omtvistede beslutning opfyldte kravet i EKSF-traktatens artikel 15. Det første anbringende, for så

41 — Bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97.
42 — Bilag 12 til skrivelsen af 23.7.1996.
43 — A.st.
44 — A.st.

45 — Punkt 5, gengivet i punkt 34 i dette forslag til afgørelse.

vidt det vedrører en retlig fejl, må derfor forkastes [46].

Det har påpeget, at det for Retten bestred den omtvistede beslutnings lovlighed, for så vidt som det heri var anført, at forlængelsen af statsgarantierne for lånene fra SNCI og Belfin udgjorde ulovlig støtte. Kongeriget Belgien har understreget, at Retten ikke tog stilling til dette anbringende.

2. Det andet anbringende: tilsidesættelse af EKSF-statuttens artikel 30 og 46

a) Appellantens argumenter

63. Med sit andet annullationsanbringende har Kongeriget Belgien gjort gældende, at den appellerede dom er mangelfuldt begrundet.

b) Vurdering

64. Det er ubestridt, at Retten ikke har taget stilling til det anbringende, som Kongeriget Belgien påberåbte sig i første instans. Det spørgsmål, der skal afgøres, er derfor, om Retten var forpligtet til at tage stilling hertil.

65. Domstolen har sjældent benyttet lejligheden til at definere indholdet i den begrundelsespligt, som påhviler Retten. En gennemgang af de domme, der er afsagt på dette område, viser, at den foretrækker at behandle spørgsmålet fra sag til sag og konkret afgøre, om Rettens afgørelse er tilstrækkeligt begrundet. På grundlag af retspraksis kan der dog udledes visse principper.

66. Det må antages, at begrundelsen for en dom klart og utvetydigt skal angive de betragtninger, som Retten har lagt til grund, således at de berørte parter kan få

46 — Ovenstående betragtninger viser imidlertid, at den appellerede dom er behæftet med en anden retlig fejl, som ikke er gjort gældende af Kongeriget Belgien. Jeg har nemlig konstateret, at Kommissionen ifølge Retten havde anfægtet statsgarantierne for samtlige SNCI- og Belfin-lån. Vi har imidlertid set, at den omtvistede beslutning havde en mere begrænset rækkevidde. Den omhandler i virkeligheden kun de garantier, der er knyttet til den anden rate af det første SNCI-lån, det fjerde SNCI-lån og de to Belfin-lån. Retten har således begået en åbenbar fejl med hensyn til identificeringen af de SNCI- og Belfin-lån, som er omhandlet i den omtvistede beslutning. Denne fejl kan medføre praktiske vanskeligheder ved gennemførelsen af den omtvistede beslutning. Ifølge Kommissionen skal de belgiske myndigheder kun kræve den støtte, der er indeholdt i de fire ovennævnte garantier, tilbagebetalt, mens præmis 110 i den appellerede dom kan medføre, at den støtte, som er knyttet til samtlige garantier, tilbagesøges.
Med hensyn til den retlige kvalificering kan den retlige fejl, som Retten har begået, ses som en tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 33. Retten har ved at sætte sin egen begrundelse i stedet for den begrundelse, som Kommissionen har angivet, forvansket indholdet i den omtvistede beslutning. Den har dermed overskredet sin kompetence i henhold til EKSF-traktatens artikel 133 med hensyn til legalitetskontrol af Kommissionens beslutninger (jf. i denne retning dom af 27.1.2000, sag C-164/98 P, DIR International Film m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 447, præmis 38-49). Da anbringendet vedrører spørgsmålet om kompetencen hos den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, kan Domstolen af egen drift undersøge Rettens fejl og sanktionere den (jf. analogt dom af 10.5.1960, sag 19/58, Tyskland mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 181, org.ref.: Rec. s. 469, på s. 488, og af 13.7.2000, sag C-210/98 P, Salzgitter mod Kommissionen, Sml. I, s. 5843, præmis 56). Eftersom jeg vil foreslå Domstolen at ophæve den appellerede dom af andre grunde (jf. punkt 64 ff. i dette forslag til afgørelse), er det imidlertid ikke nødvendigt, at jeg her udvikler mit ræsonnement på dette punkt.

kendskab til grundlaget for den trufne beslutning, og således at Domstolen kan udøve sin prøvelsesret [47]. Når der er tale om et søgsmål, som baseres på EF-traktatens artikel 173 (efter ændring nu artikel 230 EF), indebærer begrundelseskravet klart, at Retten skal tage stilling til de annullationsanbringender, som appellanten har påberåbt sig, og redegøre for grundene til, at den har forkastet anbringendet eller annulleret den anfægtede retsakt.

67. I dommen i sagen Connolly mod Kommissionen [48] fastlagde Domstolen imidlertid grænser for denne forpligtelse til at tage stilling til de anbringender, som påberåbes. Den fastslog, at begrundelsen til en dom skal vurderes under hensyn til de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag [49], og at det ikke kan kræves, at Retten tager nærmere stilling til hvert eneste anbringende, som påberåbes af appellanten [50]. I overensstemmelse med generaladvokat Ruiz-Jarabo Colomers forslag til afgørelse [51] har Domstolen præciseret, at Retten ikke var forpligtet til at tage stilling til argumenter, som ikke er »tilstrækkeligt klare og præcise«, og som ikke er underbygget af »udførlige beviser« [52].

68. Hvis man lægger retspraksis vedrørende traktatens artikel 190 til grund, må man desuden antage, at Retten ikke er forpligtet til at tage stilling til argumenter, der er åbenbart uvedkommende, uden betydning eller klart af underordnet relevans [53].

69. Under hensyn til disse principper mener jeg, at Retten var forpligtet til at tage stilling til det anbringende, som Kongeriget Belgien påberåbte sig i denne sag.

70. For det første var appellantens argument tilstrækkeligt klart og præcist i den betydning, hvori udtrykket anvendes i dommen i sagen Connolly mod Kommissionen [54]. Den belgiske regering hævdede, at forlængelsen med yderligere tre år af statsgarantierne for SNCI- og Belfin-lånene ikke udgjorde en ulovlig støtte, eftersom den var blevet anmeldt til Kommissionen i henhold til støttekodeksens artikel 6, stk. 2, [55]. Argumentet var desuden underbygget af »udførlige beviser«, eftersom sagsakten indeholdt den anmeldelse, som de belgiske myndigheder havde fremsendt til Kommissionen den 25. juni 1996 [56].

47 — Jf. i denne retning dom af 14.5.1998, sag C-259/96 P, Rådet mod De Nil og Impens, Sml. I, s. 2915, præmis 32-34, og af 17.5.2001, sag C-449/98 P, IECC mod Kommissionen, Sml. I, s. 3875, præmis 70, samt kendelse af 19.7.1995, sag C-149/95 P(R), Kommissionen mod Atlantic Container Line m.fl., Sml. I, s. 2165, præmis 58, af 14.10.1996, sag C-268/96 P(R), SCK og FNK mod Kommissionen, Sml. I, s. 4971, præmis 52, og af 25.6.1998, sag C-159/98 P(R), De Nederlandske Antiller mod Rådet, Sml. I, s. 4147, præmis 70.

48 — Dom af 6.3.2001, sag C-274/99 P, Sml. I, s. 1611.

49 — A.st., præmis 120.

50 — A.st., præmis 121.

51 — Forslag til afgørelse i sagen Connolly mod Kommissionen, punkt 61.

52 — Dom i sagen Connolly mod Kommissionen, præmis 121.

53 — Jf. analogt dommen i sagen Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, nævnt i fodnote 27, præmis 64.

54 — A.st.

55 — Interventionsindlægget, punkt 32 og 45.

56 — Bilag 3 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97.

71. For det andet kan man vanskeligt hævde, at Kongeriget Belgiens argument var »åbenbart uvedkommende« eller »klart af underordnet relevans«.

72. Jeg skal nemlig påpege, at kodeksens artikel 6, stk. 4, bestemmer, at medlemsstaterne ikke må iværksætte de planlagte støtteforanstaltninger, før Kommissionen har godkendt dem. Det er klart, selv om Domstolen endnu ikke udtrykkeligt har fastslået det, at denne bestemmelse har direkte virkning og giver borgerne rettigheder, som de nationale domstole skal beskytte [57].

73. Borgerne kan derfor påberåbe sig en tilsidesættelse af forbuddet i kodeksens artikel 6, stk. 4, ved de nationale domstole. Ifølge retspraksis [58] skal disse domstole sikre, at der drages alle konsekvenser af en sådan tilsidesættelse i henhold til national ret.

74. På nationalt plan kan en konstatering af, at en statsstøtte er ulovlig, have flere vigtige konsekvenser.

For det første kan borgere, som har en berettiget interesse, begære, at den nationale domstol anordner tilbagebetaling af en støtte, der er ydet i strid med forbuddet i kodeksens artikel 6, stk. 4. Domstolen har fastslået, at de nationale domstole, i modsætning til Kommissionen, har beføjelse til at foreskrive tilbagebetaling af en støtte, alene med den begrundelse, at underretningspligten er tilsidesat [59].

For det andet kan den nationale domstol, uanset indholdet i Kommissionens endelige beslutning, fastslå, at en retsakt, som udstedes til gennemførelse af støtteforanstaltningen, er ulovlig, og at gennemførelsesforanstaltningerne er ulovlige [60]. Heraf følger, at gyldigheden af samtlige foranstaltninger til gennemførelse af støtten kan påvirkes heraf. Denne konsekvens rejser særlige problemer, når støtten er ydet i form af en statsgaranti, da støttens ulovlighed i så fald kan få betydning for den retlige forbindelse mellem staten og udlåneren. Kommissionen mener i

57 — Med hensyn til forbuddet i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 3 (nu artikel 88, stk. 3, EF), jf. dom af 15.7.1964, sag 6/64, Costa, Sml. 1954-1964, s. 531, org. ref.: Rec. s. 1141, på s. 1162, og af 11.12.1973, sag 120/73, Lorenz, Sml. s. 1471, præmis 8. Med hensyn til forbuddet i henhold til den nugældende kodeks for støtte til kulindustrien (Kommissionens beslutning nr. 3632/93/EKSF af 28.12.1993 om fællesskabsordningen for statsstøtte til kulindustrien, EFT L 329, s. 12) jf. dom af 20.9.2001, sag C-390/98, Banks, Sml. I, s. 6117, præmis 69 og 70.

58 — Dom af 21.11.1991, sag C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires og Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, Sml. I, s. 5505, af 11.7.1996, sag C-39/94, SFEI m.fl., Sml. I, s. 3547, præmis 40, og af 20.9.2001, Banks, nævnt i fodnote 57, præmis 73.

59 — Dom i sagen Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires og Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, nævnt i fodnote 58, præmis 12 og 13, og i sagen SFEI m.fl., nævnt i fodnote 58, præmis 40 og 43.

60 — Dom i sagen Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires og Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, nævnt i fodnote 58, præmis 12, og i sagen SFEI m.fl., nævnt i fodnote 58, præmis 40.

øvrigt, at spørgsmålet om, hvorvidt støttens ulovlighed påvirker den retlige forbindelse mellem staten og tredjemand, skal undersøges i henhold til national ret [61].

Endelig kan en overtrædelse af forbuddet mod iværksættelse anses for en tilsidesættelse, der er tilstrækkelig kvalificeret i den betydning, hvori udtrykket anvendes i dommen i sagen Brasserie du pêcheur [62], til, at staten pådrager sig et ansvar [63]. Konstateringen af, at en statsstøtte er ydet ulovligt, kan således af den nationale domstol lægges til grund for at pålægge staten at erstatte tab, som er forvoldt ved en umiddelbar udbetaling af støtten [64]. Erstatningssøgsmål kan anlægges, ikke alene af støttemodtageren [65], men også af konkurrenter, hvis tilbagebetalingen af støtten ikke kan genoprette den situation, som forelå før udbetalingen [66].

75. Heraf følger, at det anbringende, som Kongeriget Belgien fremsatte i første instans, var af åbenbar interesse. Ved at bestride, at forlængelsen af statsgarantierne var ulovlig, ville den belgiske regering undgå konsekvenserne af den direkte virkning af kodeksens artikel 6, stk. 2, og navnlig muligheden for at gøre erstatningsansvar gældende mod den på grund af tilsidesættelse af fællesskabsretten og på grund af ugyldigheden af de offentlige og private retsakter i tilknytning til gennemførelsen af den omtvistede forlængelse.

76. Jeg mener følgelig, at Retten har tilsidesat sin begrundelsespligt ved ikke at have taget stilling til det anbringende, som påberåbtes af Kongeriget Belgien. Jeg foreslår derfor, at Domstolen ophæver den appellerede dom på dette punkt.

B — *De specifikke anbringender vedrørende lånene fra SNCI*

77. På baggrund af det ovennævnte er der ikke længere grund til at undersøge de øvrige annullationsanbringender. Hvis den appellerede dom, som jeg mener, bør ophæves på grund af, at Retten har tilsidesat sin begrundelsespligt, er de øvrige anbringender, som Kongeriget Belgien har påberåbt sig, nemlig uden betydning. Jeg skal derfor subsidiært undersøge de øvrige anbringender.

61 — Kommissionens meddelelse 2000/C 71/07 om anvendelsen af EF-traktatens artikel 87 og 88 angående statsstøtte i form af garantier, EFT C 71, s. 14, punkt 6.4 og 6.5.

62 — Dom af 5.3.1996, forenede sager C-46/93 og C-48/93, Brasserie du pêcheur og Factortame, Sml. I, s. 1029, præmis 51.

63 — Jf. i denne retning J.-P. Keppenne: *Guide des aides d'État en droit communautaire*, Bruylant, Bruxelles, 1999, punkt 408.

64 — Jf. ligeledes i denne retning M. Waelbroeck og A. Frignani: *Commentaire J. Megret, Le droit de la CE, volume 4, Concurrence*, éditions de l'université de Bruxelles, Bruxelles, 1997, anden udg., punkt 319.

65 — Jf. generaladvokat Tesauros forslag til afgørelse i sagen Belgien mod Kommissionen »Tubemeuse« (dom af 21.3.1990, sag C-142/87, Sml. I, s. 959, på s. 985).

66 — Jf. generaladvokat Jacobs' forslag til afgørelse i sagen SFEI m.fl., nævnt i fodnote 58, punkt 77. Generaladvokat Jacobs nævner som eksempel den situation, hvor en konkurrent har mistet fortjeneste eller markedsandele på grund af den umiddelbare udbetaling af støtten.

78. Kongeriget Belgien har fremført to annullationsanbringender vedrørende SNCI-lånene. Det første anbringende vedrører tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet. Det andet anbringende drejer sig om manglende begrundelse for den appellerede dom.

1. Det første anbringende: tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet

a) Appellantens argumenter

79. Med sit første anbringende har appellanten kritiseret Retten for at have fastslået, at de belgiske myndigheder ikke kunne påberåbe sig beslutningerne af 1982 og 1985 [67]. Den belgiske regering har anført, at Rettens ræsonnement er udtryk for en dobbelt retlig fejl.

80. For det første har Retten ifølge appellanten begået en fejl med hensyn til den retlige kvalificering af de faktiske omstændigheder. Den har således konstateret, at 1982-beslutningen indebar, at godkendelsen af statsgarantien for det første SNCI-lån forudsatte, at Forges de Clabecq ikke modtog yderligere økonomisk bistand fra den belgiske stat. Dette forbehold figurerede imidlertid ikke blandt de betingelser, som Kommissionen havde stillet for godkendelse af den omtvistede garanti. Denne forkerte retlige bedømmelse har foranlediget en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, eftersom Retten på grundlag heraf nægtede de belgiske myndigheder mulighed for at påberåbe sig 1982-beslutningen.

81. For det andet antog Retten med urette, at de ændringer, som blev gennemført med hensyn til det fjerde SNCI-lån, var i strid med betingelserne i 1985-beslutningen. Ifølge appellanten indebar de omtvistede ændringer nemlig alene, at visse tilbagebetalingsfrister for kreditten forlængedes, uden at amortiseringsperioden ændredes.

b) Vurdering

82. I den appellerede doms præmis 97-101 har Retten konstateret, at de belgiske myndigheder ikke kunne påberåbe sig beslutningerne af 1982 og 1985, fordi de ved at foretage væsentlige ændringer i tilbagebetalingsbetingelserne for SNCI-lånene havde tilsidesat de betingelser for godkendelse, der var stillet i disse beslutninger.

83. Efter min mening er den appellerede dom behæftet med en retlig fejl på dette punkt. Jeg mener således, at Retten har undladt at fastslå, at den omtvistede beslutning ikke var tilstrækkeligt begrundet i forhold til EKSF-traktatens artikel 15.

67 — Den appellerede doms præmis 97-101.

84. Det følger af fast retspraksis, at anbringendet om tilsidesættelse af en institutions forpligtelse til at begrunde en retsakt udgør en ufravigelig procesforudsætning, der skal tages under påkendelse af egen drift af Fællesskabets retsinstanser [68]. Undlader Retten at påkende dette anbringende ex officio, når den anfægtede beslutning ikke opfylder begrundelseskravet, foretager Retten en urigtig retsanvendelse, over for hvilken Domstolen bør træffe sanktionsforanstaltninger [69].

85. I det foreliggende tilfælde havde Kommissionen i 1982-beslutningen godkendt, at den belgiske regering stillede en statsgaranti for det første SNCI-lån på 1,5 mia. BEF. 1985-beslutningen var en følge af en anmeldelse fra de belgiske myndigheder af 31. maj 1985 [70]. I overensstemmelse hermed godkendte Kommissionen, at de stillede en garanti for det fjerde SNCI-lån på 650 mio. BEF. Med disse to beslutninger havde Kommissionen således erklæret, at statsgarantierne udgjorde lovlig støtte og var forenelige med fællesmarkedet.

86. Det står fast, at Kommissionen ændrede denne vurdering i den omtvistede beslutning, hvori den anførte følgende:

»En statsgaranti for finansielle lån er i princippet statsstøtte, der burde have været anmeldt til Kommissionen og ikke anvendt uden dennes godkendelse [...]. Dette har ikke været tilfældet for de lån, der er blevet ydet til Forges de Clabecq [...].

Garantierne for lånene fra Belfin og SNCI [...] udgør statsstøtte. Denne støtte er endvidere også ulovlig, fordi den er ydet uden forudgående tilladelse fra Kommissionen« [71].

87. I strid med de krav, der er opstillet i retspraksis [72], fremgår det imidlertid ikke af den omtvistede beslutning, af hvilke grunde Kommissionen ophævede sine beslutninger af 1982 og 1985. Beslutningen indeholder ingen oplysninger om, hvorfor Kommissionen med tilbagevirkende kraft ophævede godkendelsen af de i 1982 og 1985 godkendte statsgarantier. Den omtvistede beslutnings begrundelse giver således ikke de berørte parter mulighed for at få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning og giver heller ikke Fællesskabets retsinstansers mulighed for at udøve sin prøvelsesret.

68 — Jf. dom af 20.3.1959, sag 18/57, Nold mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 131, org.ref.: Rec. s. 89, af 1.7.1986, sag 185/85, Usinor mod Kommissionen, Sml. s. 2079, præmis 19, og dommen i sagen Kommissionen mod Daffix, nævnt i fodnote 30, præmis 24, samt Rettens dom af 27.2.1997, sag T-106/95, FFSA m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 229, præmis 62, og af 9.7.1997, sag T-4/96, S mod Domstolen, Sml. II, s. 1125, præmis 53.

69 — Jf. i denne retning dommen i sagen Salzgitter mod Kommissionen, nævnt i fodnote 46, præmis 56 og 57.

70 — Bilag 13 til interventionsindlægget, punkt 1.2.2.

71 — Punkt V i den omtvistede beslutning, under overskriften »Gældsomlægningen«, tredje og fjerde afsnit.

72 — Jf. punkt 51-53 i dette forslag til afgørelse.

88. Under disse omstændigheder finder jeg, at Retten har begået en retlig fejl ved ikke af egen drift at påkende anbringendet om en tilsidesættelse af begrundelsespligten. Desuden har den, da den anførte grundene til, at de belgiske myndigheder efter dens mening ikke kunne påberåbe sig beslutningerne af 1982 og 1985, sat sin egen begrundelse i stedet for den af Kommissionen angivne begrundelse. Den har derfor også overskredet grænserne for sin kompetence i henhold til EKSF-traktatens artikel 33 med hensyn til legalitetskontrol af Kommissionens retsakter [73]. Af disse grunde foreslår jeg, at Domstolen ophæver den appellerede dom.

89. Såfremt Domstolen skulle beslutte ikke at vælge denne løsning, vil jeg subsidiært foretage en kortfattet gennemgang af Kongeriget Belgiens argumenter.

90. 1982-beslutningen blev vedtaget under følgende omstændigheder. Den 4. november 1980 underrettede de belgiske myndigheder Kommissionen om, at de havde til hensigt at stille en statsgaranti for den første rate af det første SNCI-lån (820 mio. BEF) [74]. Den 11. august 1982 underrettede samme myndigheder Kommissionen om deres beslutning om at udvide garantien til at omfatte hele lånet [75]. Denne meddelelse omhandlede også andre foranstaltninger, som den belgiske stat havde planlagt til fordel for jern- og stålsektoren.

91. Ved en meddelelse af 11. oktober 1982, der var vedtaget i henhold til artikel 8, stk. 3, i beslutning nr. 2320/81/EKSF [76], besluttede Kommissionen at indlede undersøgelsesproceduren og opfordrede berørte parter til at fremsende deres bemærkninger [77].

92. Den 16. december 1982 traf den beslutning vedrørende fire procedurer, som var indledt mellem den 19. december 1980 og den 25. november 1982 i forbindelse med investeringsstøtte, hasteforanstaltninger og driftsstøtte til fordel for Forges de Clabecq. Kommissionen godkendte, at der blev bevilget et beløb på 1,985 mia. BEF som garanti, heraf 1,5 mia. for den første fase af investeringsprogrammet. Beslutningen havde følgende ordlyd:

»Under disse omstændigheder godkender Kommissionen for indeværende kun, at der ydes 1,985 mia. som garanti (heraf 1,5 mia.

73 — Jf. i denne retning dommen i sagen DIR International Film m.fl. mod Kommissionen, nævnt i fodnote 46, præmis 38-49, og kendelse af 11.5.2000, sag C-428/98 P, Deutsche Post mod IECC og Kommissionen, Sml. I, s. 3061, præmis 28. Jf. ligeledes dom af 15.6.1993, sag C-225/91, Matra mod Kommissionen, Sml. I, s. 3203, præmis 23, samt Rettens dom i sagen FFSA m.fl. mod Kommissionen, nævnt i fodnote 68, præmis 101, og af 15.6.2000, forenede sager T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 — T-607/97, T-1/98, T-3/98 — T-6/98 og T-23/98, Sml. II, s. 2319, præmis 42.

74 — Bilag 9 til interventionsindlægget.

75 — Bilag 10 til interventionsindlægget.

76 — Kommissionens beslutning af 7.8.1981 om fællesskabsregler for stotte til jern- og stålindustrien, benævnt »anden stottekodeks«, EFT L 228, s. 14.

77 — Bilag 11 til interventionsindlægget.

for den første fase af investeringsprogrammet og 485 mio. i driftsstøtte). Godkendelsen er dog undergivet følgende betingelser:

i) Den belgiske regering afstår fra at bevilge den øvrige støtte til investering, der oprindelig var planlagt (rentegodtgørelse og skattelettelser for den første fase og garanti for den anden).

ii) Garantibeløbet for den sidstnævnte foranstaltning (SID/B/18) må ikke overstige 820 mio. BEF.

iii) Forges de Clabecq skal efterkomme de bestemmelser, som Kommissionen fastsætter, for at undgå, at den således frigjorte støtte udnyttes af selskabet til at dække tab, som måtte opstå på grund af, at det ikke overholder bestemmelserne på prisområdet. Kommissionen forventer desuden, at den belgiske regering bistår den med at sikre, at Forges de Clabecq opfylder sine forpligtelser med hensyn til produktionskvoter.

Kommissionen træffer afgørelse vedrørende de resterende garantier, som er genstand for proceduren i henhold til artikel 8, stk. 3, så snart den har modtaget bemærkninger fra berørte parter inden for rammerne af nævnte procedure. Den vil i den forbindelse tage hensyn til de modydelser, der er tilbudt, og som har gjort det muligt at vedtage denne beslutning.

Kommissionen henleder den belgiske regerings opmærksomhed på den omstændighed, at frigørelsen af et sådant støttebeløb er til hinder for, at Clabecq kan modtage yderligere offentlig støtte, uanset udviklingen på dets markeder. Det skal imidlertid bemærkes, at selv om de oplysninger, som meddeles Kommissionen, bekræfter Clabecqs rentabilitet, vil selskabet fortsat være yderst følsomt over for fluktuationerne på dets markeder. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at det snarest søger efter specialiseringer, som kan udgøre et bedre grundlag for denne rentabilitet, eftersom eventuelle problemer, som måtte opstå for virksomheden, ikke længere kan løses med finansiel støtte fra staten.«

93. I 1982-beslutningen opstilles således tre betingelser for godkendelsen af den statsgaranti, der er knyttet til det første SNCI-lån.

For det første skal de belgiske myndigheder afstå fra at iværksætte visse støtteforanstaltninger, som de oprindelig havde planlagt[78]. For det andet skal de belgiske

78 — Der var tale om en rentelettelse på 7% i fem år for et beløb på 783 mio. BEF, støtte i form af skattefordele såsom fritagelse for betaling af ejendomsskat i tre år og med mulighed for hurtigere afskrivninger samt en statsgaranti knyttet til en del af det andet SNCI-lån på 850 mio. BEF (jf. 1982-beslutningen, s. 2).

myndigheder begrænse garantien for det tredje SNCI-lån på 1,5 mia. BEF til 820 mio. BEF. For det tredje må Forges de Clabecq ikke udnytte støtten til at dække tab, som måtte opstå på grund af manglende overholdelse af Kommissionens bestemmelser på prisområdet. Selskabet skal desuden opfylde sine forpligtelser med hensyn til produktionskvoter.

94. Heraf følger, at Kommissionen, i modsætning til hvad Retten har fastslået, ikke har stillet nogen betingelse om, at »godkendelsen af den anmeldte foranstaltning var afhængig af, at [Forges de Clabecq] ophørte med at søge sine problemer løst gennem økonomisk bistand fra staten« [79].

95. En sådan angivelse forekommer kun i form af en afsluttende bemærkning i 1982-beslutningen, ikke som betingelse for godkendelse af statsgarantien. Hvis Kommissionen virkelig havde villet stille en sådan betingelse for godkendelsen, skulle den have taget den med i opregningen af betingelserne for godkendelsen [80]. Da dette ikke er tilfældet, kan Kommissionens bemærkning kun udgøre en ren påmindelse som et udtryk for en negativ indstilling til en ny intervention fra de belgiske myndigheders side til fordel for Forges de Clabecq.

96. Sagsakterne bekræfter, at den omtvistede angivelse ikke kunne udgøre en betingelse for godkendelse af statsgarantien. Ved 1985-beslutningen gav Kommissionen nemlig den belgiske regering tilladelse til at yde Forges de Clabecq en ny støtte på 2,253 mia. BEF, heraf 650 mio. som statsgaranti for det fjerde SNCI-lån. Det kan vanskeligt antages, at 1982-beslutningen indeholdt en betingelse om forbud mod enhver yderligere støtte fra den belgiske stats side, når Kommissionen tre år senere selv godkendte en ny støtte til fordel for Forges de Clabecq [81].

97. Jeg mener derfor, at Retten har foretaget en fejlagtig retlig bedømmelse, da den fastslog, at 1982-beslutningen indeholdt en

79 — Den appellerede doms præmis 100.

80 — Man kan i øvrigt være i tvivl om lovligheden af en sådan betingelse eller et formelt forbud på dette punkt. Selv om EKSF-traktatens artikel 4, litra c), forbyder statsstøtte, kan medlemsstaterne ifølge den ordning, der er indført ved de forskellige kodekser for støtte til jern- og stålindustrien, anmode Kommissionen om at erklære en foranstaltning forenelig med fællesmarkedet for kul og stål. Kommissionen har enekompetence hertil og vurderer situationen fra sag til sag under hensyn til de faktiske omstændigheder. Det er derfor usandsynligt — om ikke ulovligt — at Kommissionen i en beslutning om godkendelse endegyldigt kan fastlåse sin fremtidige vurdering af alle senere interventioner fra en medlemsstats side til fordel for en virksomhed, uden overhovedet at undersøge grundene til, at den pågældende medlemsstat indgiver en ny ansøgning om godkendelse.

81 — 1985-beslutningen indeholder i øvrigt ingen henvisning til 1982-beslutningen.

betingelse om forbud mod enhver yderligere støtte fra den belgiske stats side til fordel for Forges de Clabecq. I det omfang Retten lagde en tilsidesættelse af denne betingelse til grund for sin afvisning af, at de belgiske myndigheder kunne påberåbe sig 1982-beslutningen, tilsidesatte den også retssikkerhedsprincippet.

98. Jeg foreslår derfor, at Domstolen ophæver den appellerede dom, uden at det er nødvendigt at undersøge appellantens øvrige argumenter.

2. Det andet anbringende: tilsidesættelse af begrundelsespligten

99. Med sit andet anbringende har Kongeriget Belgien gjort gældende, at den appellerede dom er behæftet med en begrundelsesmangel. På baggrund af det ovenanførte er en undersøgelse af dette anbringende blevet formålsløs.

C — *De specifikke anbringender vedrørende lånene fra Belfin*

100. Kongeriget Belgien og Belfin har påberåbt sig to annullationsanbringender vedrørende lånene fra Belfin. Det første anbringende vedrører en forkert gengivelse af de beviser, der er fremlagt ved Retten. Det andet anbringende vedrører mangelfuld begrundelse af den appellerede dom.

1. Det første anbringende: forkert gengivelse af beviser

a) Belfin's argumenter

101. Med sit første anbringende har Belfin kritiseret Retten for at have fastslået, at statsgarantien dækkede de lån, som Belfin havde ydet Forges de Clabecq.

102. I den appellerede doms præmis 70 har Retten bemærket, at »den belgiske regerings argument, hvorefter lånene fra Belfin ikke var statsgaranterede, modsiges af en skrivelse af 25. juni 1996 fra Belfin til [Forges de Clabecq], ifølge hvilken principaftalen om en forlængelse med tre år af tilbagebetalingsfristen for de kreditter, som Belfin havde ydet [Forges de Clabecq], var betinget af, at staten (statslig kredit) giver sit samtykke til en udvidelse af garantien til også at omfatte den forlængede tilbagebetalingsfrist«.

103. Ifølge Belfin godtgør skrivelsen af 25. juni 1996 på ingen måde, at den belgi-

ske statsgaranti var knyttet til de lån, det havde ydet Forges de Clabecq. Skrivelsen bekræfter udelukkende, at statens samtykke var påkrævet for at forlænge tilbagebetalingsfristen for de lån, som Belfin havde optaget hos sine egne långivere.

104. Belfin har tilføjet, at den belgiske regering ved Retten havde fremlagt udførlige beviser for, at alene de lån, som Belfin havde optaget, var dækket af en garanti fra den belgiske stat. Under disse omstændigheder mener Belfin, at Retten gengav de beviser, der var fremlagt for den, forkert. Endvidere er den appellerede dom behæftet med en åbenbar urigtighed.

b) Vurdering

105. I henhold ordlyden af EKSF-traktatens artikel 32, litra d), som er identisk med EF-traktatens artikel 168 A (nu artikel 225 EF), er muligheden for at iværksætte appel ved Domstolen begrænset til retsspørgsmål. En appel kan således alene støttes på et anbringende om, at Retten har tilsidesat visse retsregler, idet enhver bedømmelse af faktisk karakter er udelukket [82].

82 — Jf. dom af 1.10.1991, sag C-283/90 P, Vidrányi mod Kommissionen, Sml. I, s. 4339, præmis 12, og af 2.3.1994, sag C-53/92 P, Hilti mod Kommissionen, Sml. I, s. 667, præmis 10.

106. Det følger imidlertid af fast retspraksis, at Domstolen har beføjelse til at undersøge Rettens fastlæggelse af de faktiske omstændigheder, såfremt den indholdsmæssige urigtighed af dens konstateringer følger af de akter, den har fået forelagt i sagen [83]. Domstolen har præciseret, at det er en betingelse, at denne urigtighed fremgår klart af akterne i sagen, uden at det er nødvendigt at foretage en ny bedømmelse af de faktiske omstændigheder [84].

107. Domstolen har desuden gentagne gange fastslået, at selv om Retten i Første Instans alene har kompetence til at bedømme bevisværdien af de oplysninger, den har fået forelagt [85], er spørgsmålet om, hvorvidt den har gengivet beviserne forkert, et retsspørgsmål, som kan prøves af Domstolen i en appelsag [86].

108. I det omfang, det første anbringende er baseret på sådanne klagepunkter, bør det

83 — Dom af 1.6.1994, sag C-136/92 P, Kommissionen mod Brazzelli Lualdi m.fl., Sml. I, s. 1981, præmis 49, og dom i sagen VBA mod Florimex m.fl., nævnt i fodnote 37, præmis 139, samt kendelse af 16.9.1997, sag C-59/96 P, Koelman mod Kommissionen, Sml. I, s. 4809, præmis 33, og af 6.10.1997, sag C-55/97 P, AIUFASS og AKT mod Kommissionen, Sml. I, s. 5383, præmis 24.

84 — Dom af 28.5.1998, sag C-8/96 P, New Holland Ford mod Kommissionen, Sml. I, s. 3175, præmis 72, dommen i sagen VBA mod Florimex m.fl., nævnt i fodnote 37, præmis 139, og kendelse af 27.1.2000, sag C-341/98 P, Proderec mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 27.

85 — Jf. dommen i sagen Kommissionen mod Brazzelli Lualdi m.fl., nævnt i fodnote 83, præmis 66, dom af 7.5.1998, sag C-401/96 P, Somaco mod Kommissionen, Sml. I, s. 2587, præmis 54, og af 17.12.1998, sag C-185/95 P, Baustahlgewerbe mod Kommissionen, Sml. I, s. 8417, præmis 24.

86 — Dommen i sagen Hilti mod Kommissionen, nævnt i fodnote 82, præmis 42, dom af 16.9.1997, sag C-362/95 P, Blackspur DIY m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 4775, præmis 29, dommen i sagen New Holland Ford mod Kommissionen, nævnt i fodnote 84, præmis 26, i sagen Baustahlgewerbe mod Kommissionen, nævnt i fodnote 85, præmis 24, af 9.9.1999, sag C-257/98 P, Lucaccioni mod Kommissionen, Sml. I, s. 5251, præmis 45-47, og kendelse i sagen AIUFASS og AKT mod Kommissionen, jf. fodnote 83, præmis 25, af 16.10.1997, sag C-140/96 P, Dimitriadis mod Revisionsretten, Sml. I, s. 5635, præmis 35, og i sagen Proderec mod Kommissionen, jf. fodnote 84, præmis 28.

fastslås, at det kan antages til realitetsbehandling i henhold til ovennævnte retspraksis.

109. Kongeriget Belgien hævdede ved Retten, at Kommissionen havde begået en åbenbar fejl, da den fandt, at Belfin-lånene var omfattet af en statsgaranti [87]. Det har gentagne gange oplyst, at kun de lån, som Belfin havde optaget hos finansieringsinstitutterne, var omfattet af en sådan garanti [88].

110. Som bevis har den belgiske regering forelagt flere dokumenter for Retten. Den støttede sig på en kongelig anordning af 29. juni 1981 om oprettelse af et belgisk selskab til finansiering af industrien [89], på aftalen mellem Belfin's aktionærer af 31. juli 1981 [90] og tillæg nr. 3 til denne aftale undertegnet den 25. april 1994 [91].

111. Jeg mener for mit vedkommende, at samtlige disse elementer, i modsætning til hvad Retten har fastslået, viser, at den belgiske statsgaranti omfattede de lån, som Belfin har optaget, og ikke de lån, som var ydet Forges de Clabecq.

87 — Interventionsindlægget, punkt 34-37.

88 — Interventionsindlægget, punkt 16, 18, 36, 37, 38 og 39.

89 — Moniteur belge af 10.7.1981 (bilag 17 til interventionsindlægget).

90 — Bilag 18 til interventionsindlægget.

91 — Bilag 18 til interventionsindlægget.

112. I henhold til artikel 2 i kongelig anordning af 29. juni 1981 består Belfin's opgave i »at bidrage [...] til finansieringen af investeringer i forbindelse med omstruktureringen og udviklingen af forskellige sektorer [...] i den belgiske økonomi«.

Artikel 5, stk. 1, i samme anordning foreskriver, at »statsgarantien ydes ved denne anordning for det samlede beløb, med hovedstol, renter og bidrag, obligationer, der udstedes, og lån, der optages af Société Belfin inden for rammerne af dens opgave som defineret i artikel 2«.

I artikel 5, stk. 2, er det endvidere anført, at »[d]et samlede lånebeløb for de udstedte obligationer og de optagne lån, som omfattes af statsgarantien, må aldrig overstige 30 mia. BEF«.

113. I Belfin's aktieselskabsvedtægter præciseres og udvikles de bestemmelser, der er fastsat i den kongelige anordning af 29.juni 1981. I artikel 8 bestemmes, at »Belfin skal have til opgave at intervenere, hovedsagelig via lån, med op til tre successive rater på 10 mia. BEF hver [...]. Belfin udlåner disse beløb til låntagere, [som] benævnes endelige modtagere«.

Artikel 9 i aktieselskabsvedtægterne foreskriver, at »[s]taten forpligter sig til fra starten at stille en garanti på 100% for samtlige lån, med hovedstol, renter og bidrag, som optages af Belfin inden for ti år [...], hvorved alle Belfin's långivere skal behandles lige«. I samme bestemmelse anføres det, at »[s]taten forpligter sig til for hvert lån, der optages af Belfin [...] inden for fem hverdage, efter at Belfin har fremsat begæring herom, at tilstille dette selskab en garantiskrivelse i overensstemmelse med långiverens anmodning«.

114. Endelig blev tillæg nr. 3 til aktieselskabsvedtægterne undertegnet den 25. april 1994 for at muliggøre en omlægning af en del af Forges de Clabecqs gæld. Det hedder heri:

»Som led i en fælles indsats fra Forges de Clabecqs kreditgivere af langfristede lån [...] er selskabet Belfin blevet opfordret til at forlænge en kredit på 200 mio. BEF, som forfalder den 8. maj 1994. For at gennemføre denne konsolidering gives selskabet Belfin tilladelse til, under fravigelse af artikel 9 i aktieselskabsvedtægterne [...] med garanti fra den belgiske stat at optage et lån på 200 mio. BEF med syv års løbetid og at udlåne dette beløb »back to back« til Forges de Clabecq med samme løbetid og på samme betingelser.«

115. Skrivelsen af 25. juni 1996 [92] lå til grund for Rettens konstatering af, at lånene fra Belfin var omfattet af en statsgaranti. I denne skrivelse hedder det:

»[Belfin's] bestyrelse bemyndiger efter at have drøftet sagen enstemmigt P. Gérardin til at forhandle om tre års forlængelse af tilbagebetalingsfristen for de kreditter, som Belfin har ydet Forges de Clabecq, hvorved en sådan aftale under alle omstændigheder er underlagt følgende betingelser:

1. [...]

2. [...]

3. [...]

4. Statens samtykke (statslig kredit) i at udvide sin garanti til at omfatte den forlængede tilbagebetalingsfrist.«

92 — Bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97.

116. I modsætning til Retten mener jeg ikke, at den ovennævnte skrivelse modsiger de øvrige beviser, der er fremlagt af appellanten.

117. Det er rigtigt, at denne skrivelse, *taget ud af sin sammenhæng,* kan give indtryk af, at statsgarantien omfatter lånene fra Belfin. I det indledende afsnit og i punkt 4 i skrivelsen anvendes udtryk, som tilsyneladende henviser til de samme forhold. Eftersom der i det indledende afsnit tales om en »forlængelse« af tilbagebetalingsfristen for de »kreditter, der er ydet Forges de Clabecq«, kan man ud fra punkt 4 drage den slutning, at statsgarantien er knyttet til de lån, som Belfin har ydet, eftersom denne forlængelse er betinget af, at staten udvider sin garanti til at omfatte »den forlængede tilbagebetalingsfrist«.

118. Man behøver imidlertid bare at sammenholde den omtvistede skrivelse med Kongeriget Belgiens øvrige beviser for at konstatere, at punkt 4 omhandler tilbagebetalingsfristen for de lån, der er optaget af Belfin.

Det fremgår af de dokumenter, som appellanten har fremlagt[93], at Belfin efter lovgivningen har til opgave at sikre finansieringen af investeringer i flere erhvervssektorer. Til dette formål optager Belfin lån hos finansieringsinstitutter og udlåner på sin side disse beløb til modtagende virksomheder. I henhold til belgisk ret bevilges der automatisk statsgaranti for lån, der optages af Belfin.

Heraf følger, at de lån, der ydes af Belfin, modsvares af lån, der optages med henblik på at sikre finansieringen. I tillæg nr. 3 til aktieselskabsvedtægterne, undertegnet den 25. april 1994, bekræftes det at, når Belfin opfordres til at »forlænge en kredit«, »bemyndiges selskabet samtidig [...] til med statsgaranti at optage et lån« til samme beløb.

119. Symmetrien mellem lånene fra Belfin og lånene til Belfin gør det således muligt at fastlægge betydningen af punkt 4 i skrivelsen af 25. juni 1996. Eftersom Belfin, for at iværksætte forlængelsen af tilbagebetalingsfristen for de lån, der er ydet Forges de Clabecq, skal forhandle om en forlængelse af tilbagebetalingsfristen for sine egne lån hos finansieringsinstitutionerne, har Belfin gjort sin godkendelse betinget af, at den belgiske stat udvider sin garanti til at dække de »forlængede tilbagebetalingsfrister«. Heraf følger, at punkt 4 i skrivelsen af 25. juni 1996, set i sin sammenhæng og på baggrund af appellantens øvrige beviser, omhandler tilbagebetalingsfristen for de lån, som Belfin har optaget, og ikke tilbagebetalingsfristerne for de lån, Belfin har ydet Forges de Clabecq.

93 — Kongelig anordning af 29.6.1981 om oprettelse af et belgisk selskab til finansiering af industrien, Belfins aktieselskabsvedtægter af 31.7.1981 og tillæg nr. 3 til disse vedtægter undertegnet den 25.4.1994 (nævnt i punkt 110-114 i dette forslag til afgørelse).

120. Under disse omstændigheder kunne Retten efter min mening ikke alene lægge skrivelsen af 25. juni 1996 til grund for at konkludere, at statsgarantien vedrørte Belfin-lånene. Da Retten alene støttede sin konklusion på dette dokument, selv om tre andre dokumenter modsagde denne fortolkning, gengav den de øvrige beviser, som den belgiske regering havde forelagt den, forkert. Jeg foreslår derfor, at Domstolen af denne fjerde grund ophæver den appellerede dom.

2. Det andet anbringende: tilsidesættelse af EKSF-statuttens artikel 30 og 46

a) Parternes argumenter

121. Med det andet anbringende har Kongeriget Belgien og Belfin gjort gældende, at den appellerede dom er behæftet med en begrundelsesmangel.

122. De har erindret om, at den belgiske regering for Retten bestred den omtvistede beslutning, i det omfang det deri var anført, at statsgarantierne for de lån, som Belfin havde optaget, udgjorde statsstøtte[94]. Appellanten havde forklaret, at de statsgaranterede lån, som Belfin optager, altid igen skulle garanteres ved, at de endelige låntagere stillede sikkerhed. Ifølge artikel 11 i Belfin's aktieselskabsvedtægter skulle låntagerne nemlig betale bidrag til en »garantifond«, som er oprettet i Belfin. Ifølge artikel 10 i samme aktieselskabsvedtægter kan staten endvidere kun gøre krav gældende over for Belfin i et omfang svarende til de beløb, der er indeholdt i »garantifonden« for optagne lån. Under disse omstændigheder fandt appellanten, at også selv om det antages, at Belfin-lånene var dækket af en garanti, var denne garanti af privat karakter og kunne ikke udgøre statsstøtte.

123. I den appellerede doms præmis 70 har Retten alene bemærket, at »[d]et kan [...] ikke med føje bestrides, at garantierne var statslige«. Ifølge appellanten og intervenienten er denne vurdering ikke tilstrækkeligt begrundet.

b) Vurdering

124. I punkt 66-68 i dette forslag til afgørelse har jeg redegjort for de principper, der efter min mening kan definere indholdet i den begrundelsespligt, der påhviler Retten.

94 — Den appellerede doms præmis 52.

125. Jeg har anført, at begrundelsen for en dom klart og utvetydigt skal angive de betragtninger, som Retten har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at Domstolen kan udøve sin prøvelsesret. Det nærmere indhold af begrundelseskravet skal imidlertid fastlægges i lyset af den konkrete sags omstændigheder. Det kan ikke kræves, at Retten tager stilling til anbringender, som ikke er tilstrækkeligt »klare og præcise«, eller som er »af klart underordnet betydning«.

126. I det foreliggende tilfælde opfylder den appellerede doms præmis 70 efter min mening ikke disse begrundelseskrav.

127. Jeg skal nemlig bemærke, at begrebet »støtte« i EKSF-traktatens artikel 4, litra c), er »mere generelt end begrebet tilskud, fordi det ikke blot omfatter positive ydelser såsom selve tilskuddene, men ligeledes de indgreb, der under forskellige former letter de byrder, som normalt belaster en virksomheds budget« [95].

128. Domstolen har desuden fastslået [96], at støttebegrebet »nødvendigvis må indebære fordele, der direkte eller indirekte ydes ved hjælp af statsmidler, eller som udgør en supplerende byrde for staten eller organer, der er udpeget eller oprettet til dette formål« [97]. Heraf følger, at alle fordele, der ydes af en stat, ikke nødvendigvis udgør statsstøtte. Kun fordele, der ydes direkte eller indirekte ved hjælp af statsmidler, anses for »støtte« efter EKSF-traktatens artikel 4, litra c).

129. I denne sag har Retten imidlertid ikke anført nogen konkrete grunde til, at statsgarantierne for de lån, der var optaget af Belfin, var fordele, som var ydet direkte eller indirekte ved hjælp af statsmidler. Den har alene generelt anført, at det ikke kan bestrides, at garantierne var statslige.

130. Kongeriget Belgien havde imidlertid formelt bestridt den omtvistede beslutning på dette punkt [98]. Det havde gjort gæl-

95 — Dom af 23.2.1961, sag 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 211, org.ref.: Rec. s. 1, på s. 39. Jf. ligeledes dommen i Banks-sagen, nævnt i fodnote 57, præmis 30.

96 — Dom af 1.12.1998, sag C-200/97, Ecotrade, Sml. I, s. 7907, præmis 34. Jf. ligeledes dom af 24.1.1978, sag 82/77, Van Tiggele, Sml. s. 25, præmis 23-25, af 13.10.1982, forenede sager 213/81-215/81, Norddeutsches Vieh- und Fleischkontor Will m.fl., Sml. s. 3583, præmis 22, af 17.3.1993, forenede sager C-72/91 og C-73/91, Sloman Neptun, Sml. I, s. 887, præmis 19 og 21, af 30.11.1993, sag C-189/91, Kirsammer-Hack, Sml. I, s. 6185, præmis 16, og af 7.5.1998, forenede sager C-52/97 — C-54/97, Viscido m.fl., Sml. I, s. 2629, præmis 13.

97 — Jf., med henblik på en analyse og en vurdering af retspraksis på dette punkt, generaladvokat Jacobs' forslag til afgørelse i sag C-379/98, Preussen-Elektra, dom af 13.3.2001, Sml. I, s. 2099, punkt 114-159.

98 — Interventionsindlægget, punkt 39.

dende, at på grund af de bidrag, som de endelige modtagere af lånene fra Belfin betalte til »garantifonden«, blev statsgarantierne for lån optaget af Belfin ikke ydet ved hjælp af statsmidler, men ved hjælp af private midler. De af Kommissionen indgivne indlæg bekræfter desuden, at undersøgelsen af dette argument krævede en vis redegørelse. Kommissionen har nemlig udførligt argumenteret mod den belgiske regerings påstand og hævdet, at den mekanisme, som indførtes ved Belfin's aktieselskabsvedtægter, og som indebærer, at de endelige låntagere stiller sikkerhed, udgjorde en »dækkonstruktion« [99].

131. Under disse omstændigheder mener jeg, at Retten har tilsidesat den begrundelsespligt, der påhviler den. Af denne femte grund foreslår jeg derfor Domstolen at ophæve den appellerede dom.

VI — Realitetsbehandling af tvisten efter ophævelsen

132. Såfremt Domstolen giver appellanten medhold, skal den i henhold til EKSF-statuttens artikel 4, stk. 1, ophæve den af Retten trufne afgørelse. Domstolen kan herved enten selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse, eller hjemvise den til Retten til afgørelse.

133. Denne sag forekommer mig at være moden til påkendelse. Jeg foreslår derfor Domstolen at realitetsbehandle den og træffe endelig afgørelse.

VII — Sagens realitet

134. Kongeriget Belgien har nedlagt påstand om, at den omtvistede beslutning annulleres, i det omfang den vedrører »[g]arantierne for lånene fra Belfin og SNCI og deres forlængelse til de udskudte forfaldsdatoer« [100].

135. Til støtte for sine påstande har Kongeriget Belgien fremført fire annullationsanbringender, nemlig 1) tilsidesættelse af begrundelsespligten, 2) tilsidesættelse af beslutningerne af 1982 og 1985, 3) tilsidesættelse af støttekodeksens artikel 6, og 4) en åbenbar fejlagtig retlig bedømmelse og tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 4, litra c).

99 — Kommissionens svarskrift, punkt 76 og 77, og Kommissionens bemærkninger til Belfins interventionsindlæg, punkt 34-41.

100 — Punkt V i den omtvistede beslutning, under titlen »Gældsomlægningen«, fjerde afsnit.

A — *Det første anbringende: tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 15*

136. Kongeriget Belgien har hævdet, at den omtvistede beslutning ikke er tilstrækkeligt begrundet i lyset af EKSF-traktatens artikel 15 [101].

Kommissionen har nemlig underkendt SNCI- og Belfin-lånene uden at angive, hvilke lån den præcist hentydede til. Kongeriget Belgien finder, at det uden en sådan præcisering ikke er muligt at forstå den omtvistede beslutning, hvorefter »Belgien skal ophæve den i artikel 1 nævnte støtte og kræve den tilbagebetalt«.

137. I punkt 51-62 i dette forslag til afgørelse har jeg redegjort for grundene til, at den omtvistede beslutning må anses for tilstrækkeligt begrundet på dette punkt. Beslutningen gør det muligt at forstå, at Kommissionen har anfægtet de statsgarantier, der var knyttet til den anden rate af det første SNCI-lån (680 mio. BEF), det fjerde SNCI-lån (650 mio. BEF) og de to Belfin-lån (300 mio. BEF og 200 mio. BEF). Jeg foreslår følgelig, at Domstolen forkaster det første annullationsanbringende.

101 — Interventionsindlægget, punkt 21.

B — *Det andet anbringende: tilsidesættelse af beslutningerne af 1982 og 1985*

138. Kongeriget Belgien har anført, at statsgarantierne for det første og det fjerde SNCI-lån var blevet godkendt i beslutningerne af 1982 og 1985 [102]. Kommissionen havde erklæret, at disse foranstaltninger var lovlige og forenelige med fællesmarkedet.

139. I den omtvistede beslutning undersøgte Kommissionen på ny de samme foranstaltninger på baggrund af kodeksens bestemmelser. I henhold til disse bestemmelser blev de anset for ulovlige og uforenelige med fællesmarkedet. Kongeriget Belgien finder, at Kommissionen derved tilsidesatte sine tidligere beslutninger.

140. Ved undersøgelsen af appellen drog jeg den konklusion, at den omtvistede beslutning ikke var tilstrækkeligt begrundet på dette punkt [103].

141. Jeg fastslog, at den belgiske regering ved 1982-beslutningen bemyndigedes til at stille en statsgaranti for det første SNCI-lån på 1,5 mia. BEF. På samme måde var 1985-beslutningen en følge af en anmeldelse fra

102 — Interventionsindlægget, punkt 23-29.

103 — Jf. punkt 85-87 i dette forslag til afgørelse.

de belgiske myndigheder af 31. maj 1985 [104], som bemyndigede dem til at stille en statsgaranti for det fjerde SNCI-lån på 650 mio. BEF.

142. Det er ubestridt, at Kommissionen i den omtvistede beslutning ændrede denne vurdering. Den fandt, at »[e]n statsgaranti for finansielle lån er i princippet statsstøtte, der burde have været anmeldt til Kommissionen og ikke været anvendt uden dennes godkendelse [...]. Dette har ikke været tilfældet for de lån, der er blevet ydet til Forges de Clabecq« [105].

143. I strid med de krav, som er opstillet i retspraksis [106], angiver den omtvistede beslutning ikke grundene til, at Kommissionen har ophævet sine beslutninger af 1982 og 1985. Den indeholder ingen oplysninger om, hvorfor Kommissionen med tilbagevirkende kraft har ophævet godkendelsen af de i 1982 og 1985 godkendte statsgarantier.

144. Eftersom den omtvistede beslutning ikke giver de berørte parter mulighed for at få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, eller for at Domstolen kan udøve sin prøvelsesret, er den ikke tilstrækkeligt begrundet i henhold til EKSF-traktatens artikel 15.

145. Grundene til, at Kommissionen ændrede sine tidligere beslutninger, fremkom først under appelsagen. I sit svarskrift [107] har Kommissionen hævdet, at de belgiske myndigheder ikke kunne påberåbe sig beslutningerne af 1982 og 1985, fordi de havde foretaget væsentlige ændringer i tilbagebetalingsbetingelserne for SNCI-lånene. Det er åbenbart, at en sådan forklaring — selv om den antages at være velbegrundet — kommer for sent og ikke med føje kan »dække over« den manglende begrundelse for den omtvistede beslutning. Jeg foreslår derfor, at Domstolen annullerer denne beslutning på grund af mangelfuld begrundelse.

146. I henhold til EKSF-traktatens artikel 34 har Kommissionen pligt til at træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at fuldbyrde en dom. Den skal således bl.a. kontrollere, at de belgiske myndigheder har opfyldt de betingelser for godkendelse af de omtvistede garantier, der er opstillet i beslutningerne af 1982 og 1985. Hvis dette ikke er tilfældet, kan Kommissionen beslutte at ophæve beslutningerne. En sådan ophævelse skal imidlertid foretages således, at de i EKSF-traktaten og i reglerne for støtte til jern- og stålindustrien foreskrevne procedurer overholdes [108].

104 — Bilag 13 til interventionsindlægget, punkt 1.2.2.

105 — Punkt V i den omtvistede beslutning, under titlen »Gældsomlægning«, tredje afsnit.

106 — Jf. punkt 51-53 i dette forslag til afgørelse.

107 — Kommissionens svarskrift, punkt 54-63 og 67-70.

108 — Jf. i denne retning dom af 4.2.1992, sag C-294/90, British Aerospace og Rover mod Kommissionen, Sml. I, s. 493, præmis 14.

C — *Det tredje anbringende: tilsidesættelse af støttekodeksens artikel 6*

147. På baggrund af det ovennævnte er det ufornødent at undersøge de øvrige annullationsanbringender. Hvis den omtvistede beslutning, som jeg mener, skal annulleres af den grund, at Kommissionen har tilsidesat EKSF-traktatens artikel 15, er de øvrige anbringender, som Kongeriget Belgien har fremført, uden virkning. Det er derfor subsidiært, at jeg fortsætter min gennemgang.

148. Kongeriget Belgien har kritiseret Kommissionen for at have erklæret, at forlængelsen med tre år af statsgarantierne for SNCI- og Belfin-lånene udgør ulovlig støtte. Det finder, at denne bedømmelse var fejlagtig, eftersom den omtvistede forlængelse var blevet anmeldt til Kommissionen den 25. juni 1996 og aldrig var blevet iværksat, i overensstemmelse med kodeksens artikel 6, stk. 2 og 4 [109].

149. På dette punkt erindrer jeg om, at retmæssigheden af en beslutning om støtte skal vurderes i forhold til de oplysninger, som Kommissionen kunne have på det tidspunkt, da den vedtog den [110]. Domstolen har udtalt, at en medlemsstat for at bestride retmæssigheden af en beslutning om støtte ikke kan påberåbe sig omstændigheder, som den har undladt at bringe til Kommissionens kendskab under den administrative procedure [111]. Dette er åbenbart tilfældet, når staten har undladt at besvare en udtrykkelig anmodning om oplysninger fra Kommissionens side [112].

150. Jeg bemærker ligeledes, at i medfør af EF-traktatens artikel 5 (nu artikel 10 EF) skal medlemsstaterne samarbejde ved gennemførelsen af EF-traktatens artikel 93 [113]. Denne samarbejdspligt indebærer, at medlemsstaterne skal give Kommissionen alle oplysninger, som er nødvendige for at den kan opfylde sine forpligtelser [114], i særdeleshed for at gøre det muligt for den at vurdere den pågældende støttes forenelighed [115]. En medlemsstat, som ikke overholder sin samarbejdspligt i den admini-

109 — Interventionsindlægget, punkt 32 og 45.

110 — Dom af 10.7.1986, sag 234/84, Belgien mod Kommissionen, Sml. s. 2263, præmis 16, af 26.9.1996, sag C-241/94, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 4551, præmis 33, og af 5.10.2000, sag C-288/96, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 8237, præmis 34.

111 — Dom af 14.9.1994, forenede sager C-278/92 — C-280/92, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 4103, præmis 31.

112 — Dommen i sagen Frankrig mod Kommissionen, nævnt i fodnote 110, præmis 36 og 37.

113 — Rettens dom af 27.1.1998, sag T-67/94, Ladbroke Racing mod Kommissionen, Sml. II, s. 1, præmis 189 og den deri nævnte retspraksis.

114 — Jf. i denne retning Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22.3.1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93, EFT L 83, s. 1, sjette betragtning.

115 — Dom af 28.4.1993, sag C-364/90, Italien mod Kommissionen, Sml. I, s. 2097, præmis 20.

strative fase, kan ikke senere foreholde Kommissionen at have anlagt en åbenbart fejlagtig vurdering eller ikke at have begrundet sin beslutning tilstrækkeligt [116].

151. De samme principper gælder for støtte til jern- og stålindustrien, eftersom der i henhold til EKSF-traktatens artikel 86 påhviler medlemsstaterne en forpligtelse til loyalt samarbejde, som modsvarer den i EF-traktatens artikel 5 foreskrevne forpligtelse.

152. Jeg skal herefter undersøge, om Kommissionen, under hensyn til de oplysninger, den fik fra de belgiske myndigheder under den administrative procedure, anlagde et åbenbart urigtigt skøn, da den fandt, at forlængelsen af garantierne for SNCI- og Belfin-lånene [117] blev iværksat uden dens forudgående godkendelse.

153. De dokumenter, der blev fremsendt af de belgiske myndigheder under den administrative procedure, indeholdt en række oplysninger.

En første række dokumenter [118] vedrørte SNCI's og Belfin's aftale om at forlænge tilbagebetalingsfristerne med tre år for de lån, de havde ydet Forges de Clabecq. De viste, at finansieringsinstitutionernes samtykke var betinget af, at de belgiske myndigheder accepterede at opretholde og udvide garantien til at omfatte den forlængede tilbagebetalingsfrist. Ingen af disse dokumenter gjorde det imidlertid muligt at konkludere, at de belgiske myndigheder allerede havde forlænget de omtvistede garantier.

En anden række dokumenter [119] tydede derimod på, at den belgiske finansminister havde godtaget finansieringsinstitutionernes forslag [120]. Det fremgik heraf, at den kompetente minister havde undertegnet et

116 — Samme dom, præmis 22. Jf. ligeledes generaladvokat Tesauros forslag til afgørelse i Tubemeuse-sagen: »Omfanget af den begrundelse, som Kommissionen skal give, må nødvendigvis svare til de oplysninger, den har modtaget fra medlemsstaterne«, punkt 13, sidste afsnit.

117 — Spørgsmålet, om Belfin-lånene var omfattet af en statsgaranti, er behandlet i punkt 158 ff. i dette forslag til afgørelse.

118 — Det drejer sig om de belgiske myndigheders meddelelse til Kommissionen af 25.6.1996 (bilag 3 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97, punkt 5.2.3, skrivelsen af 23.7.1996 fra Société wallonne pour la sidérurgie SA (SWS) til Kommissionen (bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97, s. 2), skrivelsen af 19.6.1996 fra den belgiske finansminister til Belfin (bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97), Belfin's skrivelse til Forges de Clabecq af 25.6.1996 (bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97) og skrivelsen af 1.7.1996 fra SNCI til Forges de Clabecq (bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97).

119 — Det drejer sig om tillægget til to tidligere aftaler, undertegnet af Belfin og Forges de Clabecq den 3.5.1996 (bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97), fax af 25.6.1996 fra den belgiske finansminister til den vallonske regerings ministerpræsident (bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97), skrivelsen af 23.5.1996 fra den belgiske finansminister til SNCI (bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97), og tillæg nr. 1 til låneaftalen af 4.5.1994, undertegnet den 29.4.1996 af Belfin, Banque Bruxelles Lambert SA og den belgiske finansminister (bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97).

120 — Skrivelsen af 23.5.1996 fra den belgiske finansminister til SNCI.

tillæg til låneaftalen mellem Belfin og Forges de Clabecq [121] for at gøre det muligt at forlænge tilbagebetalingsfristerne til den 16. december 1996.

154. På grundlag af disse oplysninger antog Kommissionen, at de belgiske myndigheder allerede havde forlænget de omtvistede garantier på tidspunktet for anmeldelsen af 25.6.1996. Den medtog derfor denne faktiske omstændighed i beslutningen om at indlede undersøgelsesproceduren og anførte, at »genforhandlingen af den langfristede gælde (udskydelse af forfaldsdatoen med tre år og nedsættelse af rentesatsen) allerede [var] blevet vedtaget« [122].

155. De belgiske myndigheder bestred imidlertid ikke på noget tidspunkt under den administrative procedure Kommissionens vurdering. Selv om de havde fremsat bemærkninger til åbningsskrivelsen [123], bestred de belgiske myndigheder aldrig, at forlængelsen af de omtvistede garantier var blevet gennemført inden anmeldelsen af 25. juni 1996.

156. Heraf følger, Kommissionen henset til de oplysninger, som de belgiske myndigheder havde meddelt under den administrative procedure, med føje kunne antage, at statsgarantierne var blevet forlænget uden dens forudgående tilladelse.

157. Under disse omstændigheder har Kommissionen ikke anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at betegne den omtvistede foranstaltning som ulovlig støtte. Kongeriget Belgiens tredje anbringende må derfor forkastes.

D — *Det fjerde anbringende: åbenbart urigtigt skøn og tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 4, litra c), og støttekodeksens artikel 1, stk. 2*

158. Kongeriget Belgien har gjort gældende, at Kommissionen anlagde en åbenbart urigtigt skøn, da den fastslog, at Belfin-

121 — Tillæg nr. 1 til låneaftalen af 4.5.1994.

122 — I beslutningen om at indlede undersøgelsesproceduren anførte Kommissionen desuden, at »[det] fremgår [...] af de modtagne oplysninger, at der var tale om statsgaranterede lån, og at disse foretagender — som betingelse for at udskyde forfaldsdagen — havde krævet, at den til lånene knyttede garanti forhøjedes« (meddelelse 96/C 301/03, s. 7).

123 — Jf. skrivelsen fra Société wallonne pour la sidérurgie SA (SWS) af 23.10.1996 (bilag 12 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97).

lånene var omfattet af en statsgaranti [124]. Det har påpeget, at kun de *lån, som optages* af Belfin i bankerne, var omfattet af en sådan garanti, ikke de *lån, som ydes* de modtagende virksomheder af Belfin. Kommissionens fejlbedømmelse var så meget desto værre, som den var bekendt med Belfin's interventionsmekanisme via en tidligere anmeldelse vedrørende en støtte til fordel for virksomheden Cockerill-Sambre [125].

af privat karakter og kunne ikke udgøre statsstøtte.

159. Ved undersøgelsen af appellen konkluderede jeg, at den appellerede dom bør ophæves af den grund, at Retten havde gengivet de beviser, som Kongeriget Belgien havde fremlagt, forkert [126]. Disse beviser godtgjorde efter min mening, at statsgarantien vedrørte de lån, som Belfin har optaget, ikke de lån, som Belfin har ydet.

160. Den samme konklusion kan imidlertid ikke overføres på den bedømmelse, Kommissionen har foretaget i den omtvistede beslutning.

Subsidiært har den belgiske regering gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat EKSF-traktatens artikel 4, litra c), da den fastslog, at de omtvistede garantier udgjorde statsstøtte. Den har forklaret, at statsgarantien for de lån, der optages af Belfin, altid garanteres af de endelige låntagere. Ifølge artikel 11 i aktieselskabsvedtægterne skal modtagerne bidrage til en »garantifond« der er oprettet i Belfin. Ifølge artikel 10 i samme aktieselskabsvedtægter kan staten kun gøre krav gældende over for selskabet i et omfang svarende til de beløb, der er indeholdt i garantifonden for optagne lån. Selv om det antages, at Belfin-lånene var omfattet af en garanti, ville denne være

161. Som anført skal retmæssigheden af en beslutning om statsstøtte vurderes i forhold til de oplysninger, som Kommissionen kunne have på det tidspunkt, da den vedtog den [127]. Jeg har ligeledes anført [128], at forpligtelsen til loyalt samarbejde i henhold til EKSF-traktatens artikel 86 indebærer, at medlemsstaterne giver Kommissionen alle oplysninger, der er nødvendige for, at den kan vurdere, om der foreligger støtte, og om denne i givet fald er forenelig med fællesmarkedet. En medlemsstat, som ikke

124 — Interventionsindlægget, punkt 34-45.
125 — Bilag 21 til interventionsindlægget.
126 — Jf. punkt 109-120 i dette forslag til afgørelse.
127 — Punkt 149 i dette forslag til afgørelse.
128 — Punkt 150 i dette forslag til afgørelse.

overholder sin samarbejdspligt under den administrative procedure, kan ikke efterfølgende foreholde Kommissionen at have anlagt en åbenbar fejlbedømmelse.

162. I det foreliggende tilfælde havde de belgiske myndigheder ikke fremlagt nogen oplysninger, der gjorde det muligt for Kommissionen at vide, at kun de lån, som Belfin havde optaget, var omfattet af en statsgaranti. Det fremgår tværtimod af de akter, som de belgiske myndigheder fremsendte under den administrative procedure, at Kommissionen med føje kunne antage, at statsgarantien vedrørte Belfin-lånene.

163. Disse dokumenter indeholdt følgende oplysninger.

164. For det første oplystes følgende i skrivelsen af 19. juni 1996 fra den belgiske finansminister til Belfin [129]:

»Hvad angår Forges de Clabecq kan jeg allerede meddele Dem, at for forvaltningens vedkommende kan princippet om en forlængelse af tilbagebetalingsfristen for lånene [...] med tre år forsvares, hvis dette stemmer overens med en generel omstruktureringsplan, som vil give virksomheden mulighed for at overleve. Dette gælder for kreditterne fra Belfin såvel som for kreditterne fra [SNCI] med statsgaranti« [130].

165. For det andet var følgende præciseret i skrivelsen af 25. juni 1996 fra Belfin til Forges de Clabecq [131]:

»[Belfin's] bestyrelse bemyndiger, efter at have drøftet sagen, enstemmigt P. Gérardin til at forhandle om tre års forlængelse af tilbagebetalingsfristen for de kreditter, som Belfin har ydet Forges de Clabecq, hvorved en sådan aftale under alle omstændigheder er underlagt følgende betingelser:

1. [...]

2. [...]

3. [...]

129 — Bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97.

130 — Kommissionens oversættelse i svarskriftet, punkt 20.1.

131 — Bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97.

4. Statens samtykke (statslig kredit) i at udvide sin garanti til at omfatte de forlængede tilbagebetalingsfrister.«

166. Endelig oplystes følgende i skrivelsen af 25. juni 1996 fra finansministeren til den vallonske regerings ministerpræsident [132]:

»Under henvisning til telefonsamtale af d.d. bekræfter jeg hermed, at

1. forfaldsdagen den 15.12.95 for de statsgaranterede SNCI-kreditter udskydes til den 16. december 1996 (jf. bilagte kopi)

2. dette gælder også for forfaldsdagen den 9. maj 1996 for Belfin-kreditten (jf. bilag).

Til og med den 16. december 1996 er der således intet problem med statsgarantien [...].

Hvad angår forlængelsen med tre år af tilbagebetalingsfristen for de langfristede lån [...] har Belfin allerede truffet en principbeslutning. Med hensyn til statens holdning er forvaltningen [...] af den opfattelse, at forlængelsen er berettiget [...], forudsat at alle elementer i omstruktureringsplanen iværksættes [...]. Så snart dette sker, vil forvaltningen forelægge finansministeren sagen til godkendelse sammen med en positiv udtalelse.«

167. Efter min mening har disse forskellige oplysninger, *taget ud af den sammenhæng*, som jeg har beskrevet i denne sag, med føje kunnet foranledige Kommissionen til at antage, at statsgarantien vedrørte de lån, som var ydet af Belfin.

168. I modsætning til hvad den belgiske regering har hævdet, er der intet i sagsakterne, der tyder på, at Kommissionen kendte til Belfin's interventionsmekanisme før meddelelsen af 25. juni 1996. Teksten i beslutningen af 29. juni 1983 [133] beviser ganske vist, at Kommissionen var blevet anmodet om at vurdere foreneligheden af en investeringsstøtte til fordel for jern- og

132 — Bilag 11 til Forges de Clabecqs stævning i sag T-37/97.

133 — Bilag 21 til interventionsindlægget.

stålvirksomheden Cockerill-Sambre. Intet tyder imidlertid på, at omstruktureringsplanen var delvis finansieret af den belgiske fond for finansiering af industrien, som senere blev til Belfin.

169. Under disse omstændigheder mener jeg ikke, at Kommissionen, henset til de oplysninger, som den kunne have, har foretaget et åbenbart urigtigt skøn ved at antage, at Belfin-lånene var omfattet af en statsgaranti.

170. Den argumentation, som Kongeriget Belgien subsidiært har fremført, må forkastes af de samme grunde. Det fremgår nemlig af de sagsakter, der er forelagt Domstolen, at de belgiske myndigheder på intet tidspunkt under den administrative procedure beskrev, at der fandtes en mekanisme, indført ved Belfin's aktieselskabsvedtægter, som indebar, at statsgarantien på sin side garanteredes ved, at de endelige låntagere stillede sikkerhed, eller hvorledes denne mekanisme fungerede. Kongeriget Belgien kan derfor ikke med føje foreholde Kommissionen at have tilsidesat EKSF-traktatens artikel 4, litra c) ved at fastslå, at statsgarantierne udgjorde statsstøtte.

171. Jeg foreslår derfor Domstolen at forkaste det fjerde annullationsanbringende.

VIII — Sagens omkostninger

172. Ifølge procesreglementets artikel 122 træffer Domstolen afgørelse om sagens omkostninger, såfremt der gives appellanten medhold, og Domstolen selv endeligt afgør sagen.

173. I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Ifølge samme reglements artikel 69, stk. 3, kan Domstolen fordele sagens omkostninger, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter. I henhold til artikel 69, stk. 4, kan Domstolen træffe afgørelse om, at en intervenient skal bære sine egne omkostninger.

174. Jeg har i denne sag konstateret, at stort set alle de fremførte appelanbringender må tiltrædes. Derimod viser undersøgelsen af de fire anbringender, som blev påberåbt i første instans, at kun ét af disse kan lægges til grund for at annullere den omtvistede beslutning. Det forekommer derfor rimeligt, at Kommissionen, ud over at bære sine egne omkostninger, tilpligtes at betale Kongeriget Belgiens og Belfins omkostninger i forbindelse med appelsagen. I øvrigt finder jeg ikke grund til at foretage ændringer i den appellerede doms konklusion eller at fravige procedurereglerne.

IX — Forslag til afgørelse

175. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg, at Domstolen udtaler og bestemmer

»1) Dommen afsagt af Retten i Første Instans den 25. marts 1999 i sagen Forges de Clabecq mod Kommissionen (sag T-37/97) ophæves.

2) Kommissionens beslutning 97/271/EKSF af 18. december 1996, EKSF-stål — Forges de Clabecq, annulleres, i det omfang den vedrører de statsgarantier, der er knyttet til de lån, som Société nationale de crédit à l'industrie (SNCI) har ydet Forges de Clabecq SA.

3) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber bærer sine egne omkostninger og betaler Kongeriget Belgiens og Compagnie belge pour le financement de l'industrie SA's (Belfin) omkostninger i forbindelse med appelsagen.

4) Kongeriget Belgien bærer sine egne omkostninger i forbindelse med sagen ved Retten i Første Instans.

5) Forges de Clabecq SA, Région wallonne og Société wallonne pour la sidérurgie SA (SWS) bærer deres egne omkostninger.«